

No.05

ลุ่มน้ำ มูล

ข้อมูลลุ่มน้ำ

“ลุ่มน้ำมูล”

คำนำ

การแบ่งลุ่มน้ำในประเทศไทย ได้มีการพัฒนามาตลอดตั้งแต่ปี 2506 ตามศักยภาพของเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ในขณะนั้น จนกระทั่งในปี 2536 คณะกรรมการอุทกวิทยาแห่งชาติได้จัดทำเป็นมาตรฐาน 25 ลุ่มน้ำหลักและ 254 ลุ่มน้ำสาขา ซึ่งบางลุ่มน้ำไม่สามารถที่จะบริหารจัดการน้ำได้อย่างเอกเทศ สืบเนื่องจากข้อจำกัดจากข้อมูลในอดีตที่ใช้แผนที่มาตราส่วน 1 : 50,000 ในการแบ่งเขตลุ่มน้ำ แต่มิได้มีผลบังคับทางกฎหมาย จึงส่งผลให้เกิดปัญหาในด้านการบริหารจัดการที่ขาดเอกภาพไม่ต่อเนื่อง เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะวิกฤต ประกอบกับพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 3 ส่วนที่ 3 มาตรา 25 “เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ให้มีการกำหนดลุ่มน้ำโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ทั้งนี้ให้คำนึงถึงสภาพอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ ระบบนิเวศการตั้งถิ่นฐาน การผังเมือง ผังน้ำ และเขตการปกครองประกอบด้วย” ดังนั้น สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติจึงได้มีการจัดทำโครงการศึกษาทบทวน การแบ่งพื้นที่ลุ่มน้ำที่เหมาะสมสำหรับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ร่วมกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อให้การบริหารจัดการน้ำให้มีความคล่องตัวสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์น้ำได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

หนังสือ “ข้อมูลลุ่มน้ำมูล” เล่มนี้ได้สรุปเนื้อหามาจากรายงานการศึกษาโครงการจัดทำฐานข้อมูลพื้นฐานลุ่มน้ำ 22 ลุ่มน้ำ โดยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งแสดงถึงข้อมูลพื้นฐานลุ่มน้ำ สภาพทั่วไป สภาพภูมิอากาศ ทรัพยากรดิน พื้นที่การเกษตร ทรัพยากรป่าไม้และชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ โครงสร้างพื้นฐานของลุ่มน้ำ ความต้องการใช้น้ำ และสภาพปัญหาด้านทรัพยากรน้ำ ซึ่งผู้อ่านจะได้รับความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับลุ่มน้ำมูล รวมถึงรับทราบปัญหาและเห็นความสำคัญของการจัดการทรัพยากรน้ำ ให้เกิดการร่วมมือและบูรณาการกันทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดการดูแลรักษาทรัพยากรน้ำอย่างต่อเนื่อง

สรุปข้อมูลพื้นฐาน ลุ่มน้ำมูล (05)

ข้อมูลทั่วไป

- * พื้นที่ลุ่มน้ำ **70,943.01** ตารางกิโลเมตร
- * จำนวนลุ่มน้ำสาขา **53** ลุ่มน้ำสาขา
- * จังหวัดในเขตลุ่มน้ำ **15** จังหวัด

ข้อมูลกายภาพ

- * ความยาวลำน้ำโดยประมาณ **880** กิโลเมตร
- * ระดับความสูง **300 - 1,350** เมตร รทก.
- * ปริมาณฝนเฉลี่ยรายปี **1,427.00** มิลลิเมตร
- * ปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยรายปี **19,835** ล้านลูกบาศก์เมตร
(ฤดูฝน **17,641** ล้านลูกบาศก์เมตร , ฤดูแล้ง **2,195** ล้านลูกบาศก์เมตร)

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ

- * จำนวนโครงการ **2,632** โครงการ
- * ความจุ **4,875** ล้านลูกบาศก์เมตร
- * พื้นที่รับประโยชน์ **3,419,023** ไร่

รหัสลุ่มน้ำ
05

ปริมาณความต้องการใช้น้ำ 18,179.07 ล้านลูกบาศก์เมตร

- * ด้านเกษตรกรรม **17,591.15** ล้านลูกบาศก์เมตร
- * ด้านอุปโภคบริโภค **542.14** ล้านลูกบาศก์เมตร
- * ด้านอุตสาหกรรม **45.78** ล้านลูกบาศก์เมตร

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม

- * จำนวนประชากร **10,009,804** คน
- * คร่าวเรือน **3,053,773** คร่าวเรือน
- * เกษตรกรที่มีที่ทำกินเป็นของตนเอง **1,374,603** คร่าวเรือน

ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม

- * ทรัพยากรป่าไม้ **5,648.37** ตารางกิโลเมตร
- * ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ
 - 1A **1,649.03** ตารางกิโลเมตร
 - 1B **281.00** ตารางกิโลเมตร
 - 2 **770.56** ตารางกิโลเมตร
 - 3 **1,415.49** ตารางกิโลเมตร
 - 4 **13,401.54** ตารางกิโลเมตร
 - 5 **51,248.01** ตารางกิโลเมตร
- * พื้นที่ชุ่มน้ำ **9** แห่ง (**3,138.87** ตารางกิโลเมตร)

สภาพปัญหา

- * พื้นที่เสี่ยงอุทกภัย **67,701.21** ตารางกิโลเมตร
เสี่ยงน้อย **31,534.67** ตารางกิโลเมตร
เสี่ยงปานกลาง **31,368.50** ตารางกิโลเมตร
เสี่ยงมาก **4,798.04** ตารางกิโลเมตร
- * พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง **69,987.45** ตารางกิโลเมตร
เสี่ยงน้อย **41,424.58** ตารางกิโลเมตร
เสี่ยงปานกลาง **24,779.37** ตารางกิโลเมตร
เสี่ยงมาก **3,783.50** ตารางกิโลเมตร

พื้นที่เหมาะสมสำหรับการชลประทานและการเกษตร

- * พื้นที่เหมาะสมสำหรับพัฒนาพื้นที่ชลประทาน **11,825,394** ไร่
- * พื้นที่เหมาะสมสำหรับการเกษตร **10,422,061** ไร่

สารบัญ

ข้อมูลลุ่มน้ำ ลุ่มน้ำมูล

หน้า

บทที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานลุ่มน้ำ 1

1.1 สภาพทั่วไปของลุ่มน้ำ	1
1.1.1 สภาพภูมิประเทศ	1
1.1.2 ระบบลุ่มน้ำ	2
1.1.3 ปริมาณฝน	2
1.1.4 ปริมาณน้ำท่า	2
1.1.5 อุทกธรณีวิทยาและน้ำใต้ดิน	9
1.1.6 คุณภาพน้ำ	9
1.2 ทรัพยากรดินและการใช้ประโยชน์ที่ดิน	13
1.2.1 ทรัพยากรดิน	13
1.2.2 การใช้ประโยชน์ที่ดิน	13
1.3 ทรัพยากรป่าไม้และชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ	19
1.3.1 ทรัพยากรป่าไม้	19
1.3.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ	19
1.4 ประชากร เศรษฐกิจและสังคม	23
1.4.1 ประชากร	23
1.4.2 เศรษฐกิจและสังคม	23

บทที่ 2 โครงสร้างพื้นฐานของลุ่มน้ำ 24

2.1 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ	24
2.1.1 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่	24
2.1.2 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลาง	24
2.1.3 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก	26
2.2 แผนงานโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ	27

บทที่ 3 ความต้องการใช้น้ำ 28

- 3.1 แนวทางการประเมินความต้องการใช้น้ำ 28
- 3.2 น้ำใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคและการท่องเที่ยว 29
- 3.3 น้ำใช้เพื่อการเกษตร 29
- 3.4 น้ำใช้เพื่อการอุตสาหกรรม 29
- 3.5 น้ำใช้เพื่อการรักษาระบบนิเวศท้ายน้ำ 29
- 3.6 ปริมาณความต้องการใช้น้ำทั้งหมด 29

บทที่ 4 สภาพปัญหาด้านทรัพยากรน้ำ 31

- 4.1 สภาพปัญหาด้านการขาดแคลนน้ำและภัยแล้ง 31
- 4.2 สภาพปัญหาด้านน้ำท่วม 35

บทที่ 5 การแก้ปัญหาในพื้นที่เป้าหมาย (Area – Based) 39

- 5.1 พื้นที่เป้าหมาย (Area Based) NE-11 ลุ่มน้ำมูลตอนบน 39
- 5.2 พื้นที่เป้าหมาย (Area Based) NE-12 ลุ่มน้ำมูลตอนกลาง 40
- 5.3 พื้นที่เป้าหมาย (Area Based) NE-13 ลุ่มน้ำมูลตอนล่าง 41
- 5.4 พื้นที่เป้าหมาย (Area Based) NE-14 เมืองบุรีรัมย์ – สุรินทร์ 42

บทที่ 1

ข้อมูลพื้นฐานลุ่มน้ำ

1.1 สภาพทั่วไปของลุ่มน้ำ

1.1.1 สภาพภูมิประเทศ

ลุ่มน้ำมูลตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลักษณะลุ่มน้ำวางตัวตามแนวตะวันตก – ตะวันออกทางตอนบนของลุ่มน้ำมีสภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง มีเทือกเขาบรรทัดและพนมดงรักเป็นแนวยาวอยู่ทางทิศใต้ ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำมูลและลำน้ำสาขาต่างๆ ขนาดพื้นที่ลุ่มน้ำ 70,943.01 ตารางกิโลเมตร มีพื้นที่ครอบคลุมจังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ยโสธร อำนาจเจริญ ขอนแก่น มหาสารคาม และร้อยเอ็ด ทางตอนใต้ของลุ่มน้ำมีเทือกเขาเป็นแนวยาวตลอดแนวพื้นที่จะค่อย ๆ ลาดต่ำลงมาทางทิศเหนือ ส่วนทางตะวันออกบริเวณจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดศรีสะเกษเป็นที่ราบ สภาพโดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มสลับเนินเขาแต่ในจังหวัดอุบลราชธานีจะเป็นที่ราบลุ่มสลับลูกคลื่นลอนลาดถึงลูกคลื่นลอนชัน แม่น้ำสายหลักคือแม่น้ำมูลมีต้นกำเนิดจากทิวเขาสันกำแพงบริเวณเขื่อนมูลบน อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา ไหลผ่านจังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ ก่อนจะไหลลงแม่น้ำโขงที่อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ความยาวรวมทั้งสิ้น 880 กิโลเมตร รายละเอียดของจังหวัดในลุ่มน้ำมูลได้แสดงไว้ในตารางที่ 1.1.1-1

ตารางที่ 1.1.1-1
รายละเอียดของจังหวัดในลุ่มน้ำมูล

จังหวัด	พื้นที่ในเขตลุ่มน้ำ		ร้อยละของพื้นที่จังหวัด	ร้อยละของพื้นที่ลุ่มน้ำ
	(ตร.กม.)	(ไร่)		
ปราจีนบุรี	3.36	2,101	0.07	0.00
นครนายก	46.65	29,156	2.18	0.07
สระแก้ว	2.21	1,378	0.03	0.00
นครราชสีมา	19,053.37	11,908,355	91.88	26.86
บุรีรัมย์	10,074.61	6,296,629	99.95	14.20
สุรินทร์	8,858.90	5,536,812	100.00	12.49
ศรีสะเกษ	8,641.38	5,400,861	96.65	12.18
อุบลราชธานี	12,602.78	7,876,739	80.62	17.76
ยโสธร	2,325.69	1,453,558	56.29	3.28
ชัยภูมิ	5.57	3,483	0.04	0.01
อำนาจเจริญ	2,451.41	1,532,133	74.50	3.46
ขอนแก่น	1,090.10	681,315	10.23	1.54
มหาสารคาม	2,650.48	1,656,548	47.27	3.74
ร้อยเอ็ด	3,111.97	1,944,984	39.53	4.39
มุกดาหาร	14.34	8,963	0.35	0.02
ข้างเคียง*	10.19	6,370		0.01
รวม	70,943.01	44,333,014		100.00

หมายเหตุ* พื้นที่ข้างเคียงประกอบด้วยพื้นที่จังหวัดอื่นๆ ที่มีพื้นที่ต่ำลุ่มที่อยู่ในลุ่มน้ำหลักน้อยกว่า 1% ของพื้นที่ต่ำลุ่มนั้นๆ โดยพื้นที่จังหวัด วัดจากขอบเขตจังหวัดของกรมการปกครอง ปี 2561 ด้วยระบบพิกัด UTM WGS84 Zone47

1.1.2 ระบบลุ่มน้ำ

การแบ่งลุ่มน้ำสาขาในลุ่มน้ำมูล ได้กำหนดตามผลการศึกษาของโครงการศึกษาทบทวนการแบ่งพื้นที่ลุ่มน้ำที่เหมาะสมสำหรับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และผลกระทบจากการแบ่งพื้นที่ลุ่มน้ำโดยสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ปี 2562 ซึ่งในพื้นที่ลุ่มน้ำมูลแบ่งเป็น 53 ลุ่มน้ำสาขา ได้แก่ ลำน้ำมูลตอนบน ส่วนที่ 1 ลำเซะ ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 2 ลำพระเพลิง ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 3 ลำตะคอง ลำน้ำมูลตอนบน ส่วนที่ 4 ลำเชิงไกร ลำจักราช ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 5 ลำนางรอง ลำปะเทียลำปลายมาศ ลำน้ำมูล ส่วนที่ 2/1 ห้วยเอ็ก ลำสะเทตส่วนที่ 1 ลำสะเทตส่วนที่ 2 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/2 ลำพังชู ลำน้ำมูล ส่วนที่ 2/3 ห้วยตะไค่ง ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/4 ลำชี ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/5 ลำพลับพลา ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/6 ลำเตา ลำเสียวใหญ่ส่วนที่ 1 ลำเสียวใหญ่ส่วนที่ 2 ลำเสียวน้อย ลำเสียวใหญ่ส่วนที่ 3 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/7 ห้วยทับทัน ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/1 ห้วยสำราญ ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/2 ห้วยทา ห้วยขย่งส่วนที่ 1 ห้วยขย่ง ส่วนที่ 2 ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/3 ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/4 ลำเขบายส่วนที่ 1 ห้วยโพง ลำเขบายส่วนที่ 2 ลำน้ำมูล ส่วนที่ 3/5 ลำเขบก ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/6 ลำโคมใหญ่ ลำน้ำมูลตอนล่างส่วนที่ 1 ห้วยตุงลุง ลำน้ำมูล ตอนล่างส่วนที่ 2 ลำโคมน้อย และลำน้ำมูลตอนล่างส่วนที่ 3 รายละเอียดของแต่ละลุ่มน้ำสาขาแสดงในตาราง ที่ 1.1.2-1 ขอบเขตลุ่มน้ำสาขาแสดงได้ดังรูปที่ 1.1.2-1 ตามลำดับ

1.1.3 ปริมาณฝน

ปริมาณฝนรายเดือนเฉลี่ยในรอบ 30 ปี (ปี 2531 – 2560) ของลุ่มน้ำมูลมีปริมาณฝนเฉลี่ยเท่ากับ 1,369.1 มิลลิเมตร ปริมาณน้ำฝนส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในช่วงฤดูฝนระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม คิดเป็นร้อยละ 87.5 โดยเดือนที่มีฝนตกสูงสุด ได้แก่ เดือนกันยายน มีปริมาณฝนเฉลี่ย 259.9 มิลลิเมตร ซึ่งปริมาณฝนรายเดือนเฉลี่ยรอบ 30 ปีของลุ่มน้ำมูลและลุ่มน้ำสาขา แสดงไว้ในตารางที่ 1.1.3-1

1.1.4 ปริมาณน้ำท่า

ปริมาณน้ำท่าของลุ่มน้ำมูล จากการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลปริมาณน้ำท่ารายเดือนและรายปี ของสถานีวัดน้ำท่าในพื้นที่ลุ่มน้ำตั้งแต่ปี 2509 - 2560 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำท่า รายปีเฉลี่ยและพื้นที่รับน้ำฝน ได้สมการความสัมพันธ์ดังนี้

$$Q_M = 1.3034 A^{0.7938} (R^2 = 0.9438)$$

เมื่อ Q_M คือ ปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ย, ล้านลูกบาศก์เมตร
 A คือ พื้นที่รับน้ำฝน, ตารางกิโลเมตร

ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่าลุ่มน้ำมูลมีปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยปีละ 8,425 ล้านลูกบาศก์เมตร เป็นปริมาณ น้ำท่าในฤดูฝน (เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม) เฉลี่ย 7,569 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 89.8 ของปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยทั้งปี โดยแยกเป็นรายลุ่มน้ำสาขาดังตารางที่ 1.1.3-1

ตารางที่ 1.1.2-1 รายละเอียดของกลุ่มน้ำสาขาในลุ่มน้ำมูล

ลำดับ	รหัส	ลุ่มน้ำสาขา	พื้นที่ลุ่มน้ำสาขา		ร้อยละของพื้นที่ ในลุ่มน้ำหลัก	ครอบคลุมพื้นที่ (ทั้งหมด และ/หรือบางส่วน)	
			(ตร.กม.)	(ไร่)		จังหวัด	อำเภอ
1	0501	ลำนํ้ามูลตอนบนส่วนที่ 1	498.68	311,677	0.70	ปราจีนบุรี	นาดี
						นครราชสีมา	ครบุรี วังน้ำเขียว
2	0502	ลำแยะ	1,213.83	758,643	1.71	ปราจีนบุรี	นาดี
						นครราชสีมา	ครบุรี เลิงสาบ โชคชัย หอนงบุญมาก
3	0503	ลำนํ้ามูลตอนบนส่วนที่ 2	328.43	205,268	0.46	นครราชสีมา	ครบุรี โชคชัย ปักธงชัย หอนงบุญมาก วังน้ำเขียว
4	0504	ลำพระเพลิง	2,322.32	1,451,448	3.27	ปราจีนบุรี	นาดี
						นครราชสีมา	เมืองนครราชสีมา ครบุรี โชคชัย ปักธงชัย สูงเนิน ปากช่อง วังน้ำเขียว
5	0505	ลำนํ้ามูลตอนบนส่วนที่ 3	472.39	295,241	0.67	นครราชสีมา	เมืองนครราชสีมา โชคชัย หอนงบุญมาก เอลิมพระเกียรติ
6	0506	ลำตะคอง	3,354.03	2,096,271	4.73	นครนายก	เมืองนครนายก
						นครราชสีมา	เมืองนครราชสีมา ด่านขุนทด ปักธงชัย สูงเนิน ขามทะเลสอ สีคิ้ว ปากช่อง วังน้ำเขียว เอลิมพระเกียรติ
7	0507	ลำนํ้ามูลตอนบนส่วนที่ 4	389.49	243,429	0.55	นครราชสีมา	เมืองนครราชสีมา จักราช โนนสูง พิมาย เอลิมพระเกียรติ
8	0508	ลำเชียงไกร	2,837.48	1,773,424	4.00	นครราชสีมา	เมืองนครราชสีมา คง ด่านขุนทด โนนไทย โนนสูง ขามสะแกแสง สูงเนิน ขามทะเลสอ สีคิ้ว เทพารักษ์ พระทองคำ
						ชัยภูมิ	จัตุรัส
9	0509	ลำจักรราช	1,675.71	1,047,316	2.36	นครราชสีมา	ครบุรี เลิงสาบ จักราช โชคชัย พิมาย ห้วยแถลง หอนงบุญมาก เอลิมพระเกียรติ
						บุรีรัมย์	หนองกี่ หอนงหงส์
10	0510	ลำนํ้ามูลตอนบนส่วนที่ 5	492.94	308,090	0.69	นครราชสีมา	โนนสูง พิมาย ห้วยแถลง ขุมพวง
11	0511	ลำนางรอง	1,296.63	810,392	1.83	สระแก้ว	ตาพระยา
						นครราชสีมา	เลิงสาบ
						บุรีรัมย์	นางรอง ละหานทราย ปะคำ ชำนิ โนนดินแดง เอลิมพระเกียรติ
12	0512	ลำปะเทีย	677.39	423,366	0.95	บุรีรัมย์	เมืองบุรีรัมย์ นางรอง ละหานทราย ประโคนชัย บ้านกรวด ลำปลายมาศ ชำนิ เอลิมพระเกียรติ
13	0513	ลำปลายมาศ	3,937.38	2,460,864	5.55	นครราชสีมา	ครบุรี เลิงสาบ จักราช พิมาย ห้วยแถลง ขุมพวง
						บุรีรัมย์	เมืองบุรีรัมย์ นางรอง หนองกี่ ละหานทราย ลำปลายมาศ ปะคำ หนองหงส์ โนนสุวรรณ ชำนิ โนนดินแดง
14	0514	ลำนํ้ามูลส่วนที่ 2/1	857.41	535,884	1.21	นครราชสีมา	ขุมพวง เมืองยาง ลำทะเมนชัย
						บุรีรัมย์	คูเมือง พุทไธสง ลำปลายมาศ
15	0515	ห้วยเอ็ก	1,138.19	711,368	1.60	นครราชสีมา	ประทาย บัวลาย สีดา
						บุรีรัมย์	บ้านใหม่ไชยพจน์
						ขอนแก่น	บ้านไผ่ เปือยน้อย พล แวงน้อย หอนงสองห้อง โนนศิลา
16	0516	ลำสะเทตส่วนที่ 1	2,871.59	1,794,747	4.05	นครราชสีมา	คง บ้านเหลื่อม โนนไทย โนนสูง ขามสะแกแสง บัวใหญ่ ประทาย พิมาย ขุมพวง โนนแดง เมืองยาง พระทองคำ บัวลาย สีดา
						บุรีรัมย์	บ้านใหม่ไชยพจน์
						ขอนแก่น	พล แวงน้อย
17	0517	ลำสะเทตส่วนที่ 2	473.15	295,721	0.67	นครราชสีมา	ประทาย เมืองยาง
						บุรีรัมย์	คูเมือง พุทไธสง นาโพธิ์ บ้านใหม่ไชยพจน์
						ขอนแก่น	หอนงสองห้อง
18	0518	ลำนํ้ามูลส่วนที่ 2/2	301.26	188,289	0.42	นครราชสีมา	ลำทะเมนชัย
						บุรีรัมย์	คูเมือง พุทไธสง นาโพธิ์ บ้านใหม่ไชยพจน์ แคนดง
19	0519	ลำพังซู่	1,180.26	737,664	1.66	บุรีรัมย์	พุทไธสง นาโพธิ์
						สุรินทร์	ชุมพลบุรี
						ขอนแก่น	บ้านไผ่ เปือยน้อย หอนงสองห้อง
						มหาสารคาม	บรบือ นาเชือก พัทธภูมิพิสัย ยางสีสุราช กุดรัง

ตารางที่ 1.1.2-1 รายละเอียดของกลุ่มน้ำสาขาในลุ่มน้ำมูล (ต่อ)

ลำดับ	รหัส	ลุ่มน้ำสาขา	พื้นที่ลุ่มน้ำสาขา		ร้อยละของพื้นที่ ในลุ่มน้ำหลัก	ครอบคลุมพื้นที่ (ทั้งหมด และ/หรือบางส่วน)	
			(ตร.กม.)	(ไร่)		จังหวัด	อำเภอ
20	0520	ลำนํ้ามูลส่วนที่ 2/3	362.63	226,646	0.51	บุรีรัมย์	คูเมือง พุทไธสง แคนดง
						สุรินทร์	ชุมพลบุรี
						มหาสารคาม	พยัคฆภูมิพิสัย
21	0521	ห้วยตะโคง	1,544.92	965,574	2.18	บุรีรัมย์	เมืองบุรีรัมย์ คูเมือง นางรอง ประโคนชัย ลำปลายมาศ สตึก พลับพลาชัย ห้วยราช บ้านด่าน แคนดง
22	0522	ลำนํ้ามูลส่วนที่ 2/4	467.67	292,293	0.66	บุรีรัมย์	สตึก แคนดง
						สุรินทร์	ชุมพลบุรี ท่าตูม
23	0523	ลำชี	5,125.85	3,203,654	7.23	บุรีรัมย์	เมืองบุรีรัมย์ กระสัง นางรอง ละหานทราย ประโคนชัย บ้านกรวด สตึก พลับพลาชัย ห้วยราช บ้านด่าน เฉลิมพระเกียรติ
						สุรินทร์	เมืองสุรินทร์ ชุมพลบุรี ท่าตูม จอมพระ ปราสาท กาบเชิง พนมดง รัก เขวาสินรินทร์
24	0524	ลำนํ้ามูลส่วนที่ 2/5	1,404.45	877,784	1.98	สุรินทร์	เมืองสุรินทร์ ชุมพลบุรี ท่าตูม จอมพระ รัตนบุรี สนม ศีขรภูมิ เขวาสินรินทร์
25	0525	ลำปลับปลา	1,153.08	720,677	1.63	สุรินทร์	ชุมพลบุรี ท่าตูม รัตนบุรี
						มหาสารคาม	นาเชือก พยัคฆภูมิพิสัย นาตุณ ยางสีสุราช
						ร้อยเอ็ด	เกษตรวิสัย สุวรรณภูมิ
26	0526	ลำนํ้ามูลส่วนที่ 2/6	604.17	377,609	0.85	สุรินทร์	รัตนบุรี สนม โนนนารายณ์
						ศรีสะเกษ	ราชีไศล ศีลาลาด
						ร้อยเอ็ด	สุวรรณภูมิ โพนทราย
27	0527	ลำเตา	803.41	502,133	1.13	มหาสารคาม	นาเชือก พยัคฆภูมิพิสัย นาตุณ ยางสีสุราช
						ร้อยเอ็ด	เกษตรวิสัย ปทุมรัตน์
28	0528	ลำเสียวใหญ่ส่วนที่ 1	1,379.40	862,124	1.94	มหาสารคาม	บรบือ นาเชือก วาปีปทุม นาตุณ
						ร้อยเอ็ด	เกษตรวิสัย ปทุมรัตน์ จตุรพักตรพิมาน
29	0529	ลำเสียวใหญ่ส่วนที่ 2	132.76	82,974	0.19	ร้อยเอ็ด	เกษตรวิสัย สุวรรณภูมิ
30	0530	ลำเสียวน้อย	756.00	472,500	1.07	ร้อยเอ็ด	เกษตรวิสัย จตุรพักตรพิมาน สุวรรณภูมิ เมืองสรวง
31	0531	ลำเสียวใหญ่ส่วนที่ 3	1,181.56	738,478	1.67	สุรินทร์	รัตนบุรี
						ศรีสะเกษ	ราชีไศล ศีลาลาด
						ยโสธร	มหาชนะชัย
						ร้อยเอ็ด	เกษตรวิสัย พนมไพร สุวรรณภูมิ โพนทราย อาจสามารถ หนองฮี
32	0532	ลำนํ้ามูลส่วนที่ 2/7	22.90	14,312	0.03	สุรินทร์	รัตนบุรี
						ศรีสะเกษ	ราชีไศล
33	0533	ห้วยทับทัน	3,718.09	2,323,805	5.24	สุรินทร์	เมืองสุรินทร์ จอมพระ ปราสาท กาบเชิง รัตนบุรี สนม ศีขรภูมิ สังขะ ลำตวน ลำโรงทับ บัวเขต ศรีณรงค์ เขวาสินรินทร์ โนนนารายณ์
						ศรีสะเกษ	ปรางค์กู่ ราชีไศล อุทุมพรพิสัย บึงบูรพ์ ห้วยทับทัน เมืองจันทร์ โพธิ์ศรีสุวรรณ
34	0534	ลำนํ้ามูลส่วนที่ 3/1	771.69	482,307	1.09	สุรินทร์	รัตนบุรี
						ศรีสะเกษ	เมืองศรีสะเกษ ยางชุมน้อย ราชีไศล อุทุมพรพิสัย บึงบูรพ์ เมืองจันทร์ โพธิ์ศรีสุวรรณ
						อุบลราชธานี	เขื่องใน
						ยโสธร	ค้อวัง
35	0535	ห้วยสำราญ	3,518.73	2,199,205	4.96	สุรินทร์	สังขะ บัวเขต ศรีณรงค์
						ศรีสะเกษ	เมืองศรีสะเกษ ยางชุมน้อย ขุขันธ์ ไพรบึง ปรางค์กู่ ขุนหาญ อุทุมพรพิสัย ห้วยทับทัน วังหิน ภูสิงห์ พยุห์
36	0536	ลำนํ้ามูลส่วนที่ 3/2	531.09	331,929	0.75	ศรีสะเกษ	เมืองศรีสะเกษ ยางชุมน้อย กันทรารมย์ น้ำเกลี้ยง พยุห์

ตารางที่ 1.1.2-1 รายละเอียดของลุ่มน้ำสาขาในลุ่มน้ำมูล (ต่อ)

ลำดับ	รหัส	ลุ่มน้ำสาขา	พื้นที่ลุ่มน้ำสาขา		ร้อยละของพื้นที่ ในลุ่มน้ำหลัก	ครอบคลุมพื้นที่ (ทั้งหมด และ/หรือบางส่วน)	
			(ตร.กม.)	(ไร่)		จังหวัด	อำเภอ
37	0537	ห้วยทา	1,548.01	967,504	2.18	ศรีสะเกษ	กันทรารมย์ กันทรลักษ์ ขุขันธ์ ไพรบึง ขุนหาญ ไนคูณ ศรีรัตนะ น้ำเกลี้ยง ภูสิงห์ พยุห์
38	0538	ห้วยขยุงส่วนที่ 1	1,519.17	949,482	2.14	ศรีสะเกษ	กันทรารมย์ กันทรลักษ์ ขุนหาญ ไนคูณ ศรีรัตนะ น้ำเกลี้ยง เบญจลักษ์
						อุบลราชธานี	เดชอุดม พุ่งศรีอุดม
39	0539	ห้วยขยุงส่วนที่ 2	276.37	172,731	0.39	ศรีสะเกษ	กันทรารมย์ ไนคูณ
						อุบลราชธานี	วารินชำราบ สำโรง
40	0540	ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/3	558.21	348,879	0.79	ศรีสะเกษ	กันทรารมย์ ไนคูณ เบญจลักษ์
						อุบลราชธานี	วารินชำราบ สำโรง
41	0541	ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/4	7.57	4,728	0.01	ศรีสะเกษ	กันทรารมย์
						อุบลราชธานี	เมืองอุบลราชธานี วารินชำราบ
42	0542	ลำเขบายส่วนที่ 1	1,714.09	1,071,308	2.42	ยโสธร	เมืองยโสธร กุดชุม ป่าดิว เลิงนกทา ไทยเจริญ
						อำนาจเจริญ	เมืองอำนาจเจริญ ปทุมราชวงศา เสาไห้
						ร้อยเอ็ด	หนองพอก
						มุกดาหาร	นิคมคำสร้อย หนองสูง
43	0543	ห้วยโพ	746.82	466,762	1.05	ยโสธร	เมืองยโสธร ทรายมูล กุดชุม ป่าดิว เลิงนกทา ไทยเจริญ
						ร้อยเอ็ด	หนองพอก
44	0544	ลำเขบายส่วนที่ 2	1,535.23	959,517	2.16	อุบลราชธานี	เมืองอุบลราชธานี เขื่องใน ม่วงสามสิบ
						ยโสธร	เมืองยโสธร คำเขื่อนแก้ว ป่าดิว
						อำนาจเจริญ	เมืองอำนาจเจริญ หัวตะพาน
45	0545	ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/5	636.81	398,004	0.90	อุบลราชธานี	เมืองอุบลราชธานี ม่วงสามสิบ วารินชำราบ ดอนมดแดง สว่างวีระวงศ์
46	0546	ลำเขบก	3,599.00	2,249,373	5.07	อุบลราชธานี	เมืองอุบลราชธานี ศรีเมืองใหม่ ตระการพืชผล กุดข้าวปุ้น ม่วงสามสิบ ตาลชุม โพธิ์ไทร ดอนมดแดง เหล่าเสือโก้ก
						อำนาจเจริญ	เมืองอำนาจเจริญ ปทุมราชวงศา พนา หัวตะพาน ลืออำนาจ
47	0547	ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/6	49.60	31,000	0.07	อุบลราชธานี	ตาลชุม ดอนมดแดง สว่างวีระวงศ์
48	0548	ลำโดมใหญ่	4,936.98	3,085,611	6.96	ศรีสะเกษ	กันทรลักษ์ ไนคูณ เบญจลักษ์
						อุบลราชธานี	เดชอุดม นาจะหลวย น้ำยืน บุณฑริก วารินชำราบ พิบูลมังสาหาร ตาลชุม สำโรง พุ่งศรีอุดม นาเยย สว่างวีระวงศ์ น้ำขุ่น
49	0549	ลำน้ำมูลตอนล่างส่วนที่ 1	878.20	548,874	1.24	อุบลราชธานี	ศรีเมืองใหม่ โขงเจียม เดชอุดม บุณฑริก พิบูลมังสาหาร ตาลชุม สิรินธร นาเยย
50	0550	ห้วยตุง	860.74	537,961	1.21	อุบลราชธานี	ศรีเมืองใหม่ โขงเจียม ตระการพืชผล พิบูลมังสาหาร ตาลชุม โพธิ์ไทร
51	0551	ลำน้ำมูลตอนล่างส่วนที่ 2	41.38	25,863	0.06	อุบลราชธานี	โขงเจียม สิรินธร
52	0552	ลำโดมน้อย	2,200.13	1,375,079	3.10	อุบลราชธานี	โขงเจียม เดชอุดม นาจะหลวย บุณฑริก พิบูลมังสาหาร สิรินธร
53	0553	ลำน้ำมูลตอนล่างส่วนที่ 3	37.76	23,603	0.05	อุบลราชธานี	โขงเจียม สิรินธร
รวม			70,943.01	44,339,383	100.00		

ตารางที่ 1.1.3-1 ปริมาณฝนและปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยรอบ 30 ปีของลุ่มน้ำมูลและลุ่มน้ำสาขา

ลุ่มน้ำสาขา	ปริมาณฝนรายเดือนเฉลี่ย 30 ปี, มม.			ปริมาณน้ำท่ารายเดือนเฉลี่ย 30 ปี (ล้าน ลบ.ม.)			
	ฝนรายปี	ฤดูฝน	ฤดูแล้ง	รวมทั้งปี	ฤดูฝน	ฤดูแล้ง	ปริมาณน้ำท่าต่อหน่วยพื้นที่ (ลิตร/วินาที/ตร.กม.)
	เฉลี่ย, มม.	(พ.ค.-ต.ค.)	(เม.ย.-พ.ย.)		(พ.ค.-ต.ค.)	(เม.ย.-พ.ย.)	
ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 1	1,201.1	962.2	238.9	65.5	50.8	14.6	4.2
ลำแซะ	1,172.7	926.5	246.2	318.3	241.5	76.7	8.3
ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 2	1,153.9	895.1	258.8	43.0	33.4	9.6	4.2
ลำพระเพลิง	1,208.9	973.6	235.3	385.7	313.2	72.5	5.3
ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 3	1,446.0	1,209.9	236.1	61.4	47.5	13.9	4.1
ลำตะคอง	1,389.7	1,204.1	185.7	491.2	321.9	169.2	4.6
ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 4	1,806.3	1,598.3	208.0	49.0	37.7	11.3	4.0
ลำเจ็ท	1,645.7	1,422.3	223.5	285.3	217.3	68.0	3.2
ลำจักรราช	1,371.4	1,137.9	233.6	190.5	146.5	44.0	3.6
ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 5	1,724.5	1,523.4	201.1	63.6	49.3	14.4	4.1
ลำนางรอง	1,439.9	1,252.2	187.7	147.3	116.9	30.4	3.6
ลำปะเทีย	1,456.7	1,270.4	186.3	85.4	70.9	14.5	4.0
ลำปลายมาศ	1,433.9	1,242.8	191.1	456.0	356.2	99.8	3.7
ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/1	1,444.3	1,266.9	177.4	113.2	91.8	21.4	4.2
ห้วยเอ็ก	1,214.6	1,043.5	171.1	154.5	123.2	31.4	4.3
ลำสะเทตส่วนที่ 1	1,376.4	1,210.9	165.5	420.5	352.5	68.0	4.6
ลำสะเทตส่วนที่ 2	1,424.7	1,244.2	180.6	69.4	58.1	11.3	4.7
ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/2	1,444.3	1,266.9	177.4	40.0	32.4	7.6	4.2
ลำพังชู	1,303.6	1,103.2	200.4	175.5	139.5	36.0	4.7
ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/3	1,444.3	1,266.9	177.4	48.8	39.6	9.2	4.3
ห้วยตะไค้	1,420.2	1,241.7	178.4	393.3	337.4	55.9	8.1
ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/4	1,196.8	1,048.4	148.4	62.2	50.5	11.7	4.2
ลำชี	1,313.1	1,131.3	181.7	999.7	875.3	124.3	6.2
ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/5	446.5	381.8	64.8	188.1	152.9	35.2	4.2
ลำพลับพลา	848.4	740.8	107.6	193.0	161.6	31.3	5.3
ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/6	177.2	148.2	29.0	81.3	66.4	14.9	4.3
ลำเตา	1,075.5	936.3	139.1	146.6	135.1	11.4	5.8
ลำเสียวใหญ่ส่วนที่ 1	1,080.1	907.2	172.8	259.4	237.1	22.3	6.0
ลำเสียวใหญ่ส่วนที่ 2	177.0	148.0	29.0	24.9	22.8	2.1	6.0
ลำเสียน้อย	1,183.9	1,030.2	153.7	158.5	147.8	10.7	6.6
ลำเสียวใหญ่ส่วนที่ 3	586.7	515.4	71.3	222.2	202.9	19.2	6.0

ตารางที่ 1.1.3-1 ปริมาณฝนและปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยรอบ 30 ปีของกลุ่มน้ำมูลและลุ่มน้ำสาขา (ต่อ)

ลุ่มน้ำสาขา	ปริมาณฝนรายเดือนเฉลี่ย 30 ปี, มม.			ปริมาณน้ำท่ารายเดือนเฉลี่ย 30 ปี (ล้าน ลบ.ม.)			
	ฝนรายปี	ฤดูฝน	ฤดูแล้ง	รวมทั้งปี	ฤดูฝน	ฤดูแล้ง	ปริมาณน้ำท่าต่อหน่วยพื้นที่ (ลิตร/วินาที/ตร.กม.)
	เฉลี่ย, มม.	(พ.ค.-ต.ค.)	(เม.ย.-พ.ย.)		(พ.ค.-ต.ค.)	(เม.ย.-พ.ย.)	
ลำนํ้ามูลส่วนที่ 2/7	1,364.3	1,230.1	134.1	3.2	2.6	0.6	4.5
ห้วยทับทัน	1,480.3	1,306.3	174.0	931.6	818.9	112.7	7.9
ลำนํ้ามูลส่วนที่ 3/1	1,594.7	1,438.8	156.0	257.4	235.0	22.4	10.6
ห้วยสำราญ	1,604.2	1,448.6	155.6	1,020.6	898.5	122.1	9.2
ลำนํ้ามูลส่วนที่ 3/2	1,460.4	1,296.6	163.8	177.1	161.6	15.5	10.6
ห้วยทา	1,577.0	1,420.0	157.0	460.0	390.4	69.6	9.4
ห้วยขยงส่วนที่ 1	1,451.5	1,287.1	164.3	853.9	753.5	100.4	17.8
ห้วยขยงส่วนที่ 2	1,349.5	1,179.2	170.3	153.7	135.7	18.0	17.6
ลำนํ้ามูลส่วนที่ 3/3	1,349.5	1,179.2	170.3	189.5	173.1	16.4	10.8
ลำนํ้ามูลส่วนที่ 3/4	1,349.5	1,179.2	170.3	2.4	2.2	0.2	10.1
ลำเซบายส่วนที่ 1	1,336.6	1,185.1	151.5	723.3	716.2	7.1	13.4
ห้วยโง	1,349.3	1,193.8	155.5	301.9	298.7	3.1	12.8
ลำเซบายส่วนที่ 2	1,349.7	1,182.1	167.6	639.5	630.8	8.8	13.2
ลำนํ้ามูลส่วนที่ 3/5	1,418.1	1,254.2	163.9	220.3	202.3	18.0	11.0
ลำเซบก	1,446.1	1,285.5	160.6	2,099.2	1,986.5	112.6	18.5
ลำนํ้ามูลส่วนที่ 3/6	1,608.2	1,462.2	146.0	16.1	14.7	1.4	10.3
ลำโดมใหญ่	1,550.9	1,399.5	151.4	2,484.6	2,266.1	218.5	16.0
ลำนํ้ามูลตอนล่างส่วนที่ 1	1,608.2	1,462.2	146.0	640.1	598.4	41.7	23.1
ห้วยตุงหล	1,608.2	1,462.2	146.0	521.2	493.1	28.1	19.2
ลำนํ้ามูลตอนล่างส่วนที่ 2	1,608.2	1,462.2	146.0	29.4	27.5	1.9	22.5
ลำโดมน้อย	1,608.2	1,462.2	146.0	1,690.0	1,579.1	110.9	24.4
ลำนํ้ามูลตอนล่างส่วนที่ 3	1,608.2	1,462.2	146.0	27.2	25.4	1.8	22.8
มูล (ลุ่มน้ำหลัก)	1,369.1	1,198.1	171.1	19,835.4	17,640.7	2,194.8	8.9

หมายเหตุ

1. ปริมาณน้ำฝน ตั้งแต่ปี 2531 – 2560
2. ปริมาณน้ำท่า ตั้งแต่ปี 2509 – 2560

1.1.5 อุทกธรณีวิทยาและน้ำใต้ดิน

จากแผนที่อุทกธรณีวิทยาการให้น้ำของชั้นน้ำบาดาลมาตราส่วน 1:100,000 ในพื้นที่ศึกษาสรุปได้ว่า กลุ่มน้ำมูลมีพื้นที่ที่คุณภาพน้ำบาดาลเหมาะสำหรับการนำมาใช้ประโยชน์เท่ากับ 46,251.55 ตารางกิโลเมตร หรือเท่ากับร้อยละ 65.20 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ โดยส่วนใหญ่มีศักยภาพการให้น้ำบาดาล 2-10 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง โดยครอบคลุมพื้นที่ 24,683.56 ตารางกิโลเมตร หรือเท่ากับร้อยละ 34.79 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ รองลงมา

คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพน้ำบาดาล น้อยกว่า 2 10-20 และมากกว่า 20 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง ตามลำดับ โดยครอบคลุมพื้นที่ 14,968.08 3,481.92 และ 3,117.98 ตารางกิโลเมตร ตามลำดับ หรือเท่ากับร้อยละ 21.10 4.91 และ 4.40 ของพื้นที่ลุ่มน้ำตามลำดับ โดยแสดงศักยภาพน้ำบาดาลในบริเวณพื้นที่ศึกษามาตราส่วน 1:100,000 สามารถแสดงได้ตามรูปที่ 1.1.5-1

1.1.6 คุณภาพน้ำ

รายงานผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน จังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ ประจำปี 2559 โดย สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 11 (นครราชสีมา) ดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน และเฝ้าระวังการเปลี่ยนแปลงคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน เพื่อนำข้อมูลคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินไปใช้ประเมินสถานการณ์ วางแผน ป้องกันและแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำเสื่อมโทรม โดยทำการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ แม่น้ำมูล ลำตะคอง และลำชี ซึ่งเป็นลำน้ำสายหลักและลำน้ำสาขา ได้แก่ ลำปลายมาศ ลำเชียงไกร ห้วยเสนง และห้วยเสียวผลปรากฏว่า

1) แม่น้ำมูลกำหนดให้เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 3 คือแหล่งน้ำที่มีคุณภาพพอใช้และสามารถใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภคบริโภค โดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติและผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อนและใช้เพื่อการเกษตร ซึ่งจากการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ พบว่าคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม คิดเป็นร้อยละ 62 อยู่ในเกณฑ์พอใช้คิดเป็นร้อยละ 15 และอยู่ในเกณฑ์ดี คิดเป็นร้อยละ 23

2) ลำตะคองช่วงที่ 1 (ตอนล่าง) ตั้งแต่จุดบรรจบระหว่างลำตะคองกับแม่น้ำมูลบริเวณตำบลพะเนา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จนถึงลำตะคองบริเวณฝายคนชุม บ้านคนชุม ตำบลปรุใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา กำหนดให้เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 4 เป็นแหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมและสามารถใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภคและบริโภคโดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติ และผ่านกระบวนการการปรับปรุงคุณภาพน้ำเป็นพิเศษก่อน

และใช้เพื่อการอุตสาหกรรม ซึ่งจากการติดตามตรวจสอบ พบว่าคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก คิดเป็นร้อยละ 60 และอยู่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม คิดเป็นร้อยละ 40

3) ลำตะคองช่วงที่ 2 (ตอนบน) ตั้งแต่บริเวณฝายคนชุม บ้านคนชุม ตำบลปรุใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จนถึงลำตะคองบริเวณบ้านบุกระเจด ตำบลชนงพระ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 3 เป็นแหล่งน้ำที่มีคุณภาพพอใช้ และสามารถใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภคและบริโภค โดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติและผ่านกระบวนการการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อนและใช้เพื่อการเกษตร ซึ่งจากการติดตามตรวจสอบ พบว่า คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี คิดเป็นร้อยละ 10 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้คิดเป็นร้อยละ 20 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมคิดเป็นร้อยละ 60 และคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก คิดเป็นร้อยละ 10

4) ลำชีตั้งแต่บริเวณปากลำชี บ้านตากกลาง หมู่ที่ 9 ตำบลกระโพ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม จนถึงลำชีบริเวณฝายกระทุ่ม วัดชลประทานราชดำริ บ้านกระทุ่ม หมู่ที่ 11 ตำบลสูงเนินอำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 2 คุณภาพดี และเป็นแหล่งน้ำที่ได้รับน้ำทั้งจากกิจกรรมบางประเภทและสามารถเป็นประโยชน์เพื่อการอุปโภคบริโภคโดยตรงผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติ และผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไป ก่อนการอนุรักษ์สัตว์น้ำ การประมง การว่ายน้ำ และกีฬาทางน้ำ ซึ่งจากผลการติดตามตรวจสอบ พบว่าคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี คิดเป็นร้อยละ 20 คุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ คิดเป็นร้อยละ 20 และคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม คิดเป็นร้อยละ 60

5) ลำเชียงไกรกำหนดให้เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 3 คือ แหล่งน้ำที่มีคุณภาพพอใช้ และสามารถเป็นประโยชน์เพื่อการอุปโภคบริโภค โดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติและผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อนและใช้เพื่อการเกษตร ซึ่งจากการติดตามตรวจสอบ คุณภาพน้ำ พบว่า คุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 40 และอยู่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม คิดเป็นร้อยละ 60

6) ลำปลายมาศ กำหนดให้เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 3 คือ แหล่งน้ำที่มีคุณภาพพอใช้ และสามารถเป็นประโยชน์เพื่อการอุปโภคบริโภค โดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติ และผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อนและใช้เพื่อการเกษตร

ซึ่งจากการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ พบว่า คุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ คิดเป็นร้อยละ 60 และอยู่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม คิดเป็นร้อยละ 40

7) ลำเสียวตั้งแต่บริเวณปากลำเสียวบ้าน สะพาน บ้านห้วยผึ้ง ตำบลหนองแค อำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษ จนถึงลำเสียวบริเวณ อ่างเก็บน้ำหนองบ่อ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพัฒนาลุ่มน้ำเสียวใหญ่ เทศบาลตำบลบือ อำเภอบรือ จังหวัดมหาสารคามกำหนดให้เป็น แหล่งน้ำประเภทที่ 2 คุณภาพดี และเป็นแหล่งน้ำที่ได้รับน้ำทั้งจากกิจกรรมบางประเภท และสามารถเป็นประโยชน์ เพื่อการอุปโภคบริโภค โดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติ และผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อนการอนุรักษ์สัตว์น้ำ การประมง การว่ายน้ำและกีฬาทางน้ำ ซึ่งจาก ผลการติดตามตรวจสอบ พบว่าคุณภาพน้ำอยู่ใน เกณฑ์พอใช้ไป คิดเป็นร้อยละ 100

8) ลุ่มน้ำสาขาอื่นๆ ได้แก่ ลำซอ ลำแซะ ลำสะเทต ห้วยยาง ลำจักราช ห้วยเสนง ห้วยทับทัน ห้วยสำราญ และห้วยชะยุ้ง กำหนดให้เป็นแหล่งน้ำ ประเภทที่ 3 คือแหล่งน้ำที่มีคุณภาพพอใช้และสามารถใช้ประโยชน์ เพื่อการอุปโภคบริโภค โดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติและผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน และใช้เพื่อการเกษตร ซึ่งจากการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ พบว่า คุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ขึ้นไป คิดเป็น ร้อยละ 36 และคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม ถึงเสื่อมโทรมมาก คิดเป็นร้อยละ 64

สำหรับลุ่มน้ำมูลตอนล่าง จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม ปี 2561 สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 12 (อุบลราชธานี) เพื่อรวบรวมและประเมินสถานการณ์ทางด้านสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่ความรับผิดชอบ 5 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดยโสธร จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี สารสำคัญของรายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ และการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการประเมินสถานการณ์ วิเคราะห์ และวางแผนดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ให้ดีขึ้น โดยมีพารามิเตอร์ที่สำคัญ ได้แก่ DO, BOD, TCB, FCB และ NH₃-N ผลปรากฏว่า

1) แม่น้ำมูล กำหนดให้เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 3 สามารถใช้ประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค โดยผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติและปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน และการเกษตร จากการตรวจวัดคุณภาพน้ำ แม่น้ำมูล ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี พบว่ามีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี ส่วนใหญ่เป็นไปตามมาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3

2) ลำน้ำเสียว กำหนดให้เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 2 ซึ่งสามารถใช้ประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค โดยผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติและปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน การอนุรักษ์สัตว์น้ำการประมง การว่ายน้ำ และกีฬาทางน้ำ จากการตรวจวัดคุณภาพน้ำ ลำน้ำเสียว ในพื้นที่อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ พบว่ามีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี ส่วนใหญ่มีค่าเป็นไปตามมาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 2

3) ลำมูลน้อย ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี กำหนดให้เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 3 สามารถใช้ประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค โดยผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติและปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน และการเกษตรมีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ส่วนใหญ่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3

4) ลำโดมใหญ่ในพื้นที่อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี ถึงอำเภอบึงสามพัน จังหวัดอุบลราชธานี กำหนดให้เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 3 สามารถใช้ประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค โดยผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติและปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน และการเกษตร มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์

พอใช้ถึงดี ส่วนใหญ่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 นอกจากนี้พบว่าบางสถานที่มีค่า DO สูงกว่าปกติในช่วงหน้าแล้ง บริเวณพื้นที่ตำบลนาดี อำเภอนาเยีย และตำบลไร่ไต้ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าวมีการเจริญเติบโต และแพร่กระจายของสาหร่ายจำนวนมากในลำโดมใหญ่ตอนล่าง

5) ลำเซบายในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ กำหนดให้เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 3 สามารถใช้ประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค โดยผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติและปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน และการเกษตร มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี ส่วนใหญ่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3

6) ห้วยชะยุ้งในพื้นที่ตำบลโนนสัง อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี และพบค่าออกซิเจนละลายน้ำสูงกว่าปกติในเดือนพฤศจิกายน 2561 เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าว ห้วยชะยุ้งมีการเจริญเติบโตของสาหร่ายในน้ำปริมาณมาก

7) ห้วยสำราญในพื้นที่ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ อย่างไรก็ตามพบค่า BOD และ NH₃-N ค่อนข้างสูงในเดือนกุมภาพันธ์ 2561 นอกจากนี้ พบค่าออกซิเจนละลายน้ำสูงกว่าปกติในเดือนพฤษภาคม 2561 เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าว ห้วยสำราญมีการเจริญเติบโตของสาหร่ายในน้ำปริมาณมาก

1.2 กริพยากรดินและการใช้ประโยชน์ที่ดิน

1.2.1 ทรัพยากรดิน

จากแผนที่ชุดดินของกรมพัฒนาที่ดิน มาตรฐาน 1:25,000 พบว่า ลุ่มน้ำมูลมีทั้งหมด 32 กลุ่มชุดดิน โดยกลุ่มชุดดินที่คลุมพื้นที่มากลำดับที่ 1 – 3 ได้แก่

1) **กลุ่มชุดดินที่ 40** คือ กลุ่มดินร่วนหยาบลีกลึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำหรือวัตถุต้นกำเนิดเนื้อหยาบ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดหรือเป็นกลาง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ครอบคลุมพื้นที่ 9,780.88 ตารางกิโลเมตร หรือ 6,113,050 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 13.79 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ

2) **กลุ่มชุดดินที่ 22** คือ กลุ่มดินร่วนหยาบลีกลึงมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำเนื้อหยาบ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง การระบายน้ำเร็วถึงค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ครอบคลุมพื้นที่

8,622.94 ตารางกิโลเมตร หรือ 5,622,154 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.15 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ

3) **กลุ่มชุดดินที่ 16** คือ กลุ่มดินทรายแบ่งลึกมาก ที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ครอบคลุมพื้นที่ 4,729.54 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,083,657 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6.67 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ รายละเอียดกลุ่มชุดดินดังที่แสดงไว้ในรูปที่ 1.2.1-1

1.2.2 การใช้ประโยชน์ที่ดิน

จากแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินปี 2559-2560 ได้แสดงการกระจายตัวของพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินแต่ละประเภทไว้ในรูปที่ 1.2.2-1 สามารถนำมาวิเคราะห์หาการใช้ประโยชน์ที่ดินชนิดต่างๆ ได้ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1.2.2-1 โดยมีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเป็นพื้นที่ชลประทานรวม 11.825 ล้านไร่ และพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเกษตรอยู่รวมเท่ากับ 10.422 ล้านไร่ ดังแสดงพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการชลประทานและทำการเกษตรไว้ในรูปที่ 1.2.2-2 และสรุปตัวเลขพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการชลประทานและทำการเกษตร และพื้นที่ชลประทานไว้ในตารางที่ 1.2.2-2

ตารางที่ 1.2.2-1 การใช้ประโยชน์ที่ดินชนิดต่าง ๆ ปี 2559 - 2560

รหัส/ชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา	พื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน ปีพ.ศ.2560													
	พื้นที่ ชุมชน และสิ่ง ปลูกสร้าง	พื้นที่เกษตรกรรม								พื้นที่ป่าไม้	พื้นที่น้ำ	พื้นที่ เบ็ดเตล็ด	รายการ ตรวจสอบ ข้อมูล	รวมทั้งหมด
		พื้นที่นา	พืชไร่	ไม่ไยต้น	ไม่ผล	พืชสวน	ทุ่งหญ้า เลี้ยง สัตว์	สถานที่ เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ	เกษตร ผสม ผสาน					
05 ลุ่มน้ำมูล	4,529.16	36,418.99	10,547.47	4,782.81	409.72	112.67	261.93	68.54	20.10	8,872.46	2,274.23	2,614.44	N/A	70,943.01
0501 ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 1	4.37	5.13	49.22	5.35	0.13	-	0.39	0.01	-	411.72	19.17	3.18	N/A	498.68
0502 ลำตะ	41.37	79.29	435.79	57.58	7.04	1.08	0.81	0.42	0.29	547.97	32.16	10.03	N/A	1,213.83
0503 ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 2	23.96	128.72	117.21	15.23	1.02	0.23	2.61	0.15	0.85	26.48	5.13	6.84	N/A	328.43
0504 ลำพระเพลิง	139.06	359.25	731.37	86.10	70.02	5.66	16.13	0.67	5.25	743.84	48.49	116.48	N/A	2,322.32
0505 ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 3	53.06	132.88	188.54	31.88	4.10	0.53	3.58	0.55	0.10	28.24	10.11	18.80	N/A	472.39
0506 ลำตะคอง	508.89	439.11	1,194.79	81.61	125.13	33.37	95.88	6.63	0.32	624.54	71.70	172.05	N/A	3,354.03
0507 ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 4	44.32	191.89	37.75	4.25	0.82	0.09	2.31	0.72	0.29	61.27	12.57	33.21	N/A	389.49
0508 ลำเชียงไกร	146.24	1,058.70	1,353.76	39.74	7.04	0.85	11.69	3.25	0.98	52.50	68.74	93.91	N/A	2,837.48
0509 ลำจักรราช	101.71	500.71	864.67	53.84	5.04	1.31	7.64	0.87	0.59	74.20	42.79	22.34	N/A	1,675.71
0510 ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 5	44.41	262.72	113.44	21.33	0.79	0.19	1.04	0.41	1.04	0.34	19.70	27.54	N/A	492.94
0511 ลำนาบรอง	85.00	313.45	162.60	144.53	2.15	0.46	1.49	0.39	-	522.28	51.36	12.77	N/A	1,296.63
0512 ลำปะเทีย	52.95	357.06	92.99	74.94	2.88	0.20	0.98	0.16	-	66.38	22.44	5.66	N/A	677.39
0513 ลำปลายมาศ	207.51	1,400.46	1,176.95	215.92	11.17	3.22	14.68	3.04	0.38	727.14	100.76	76.15	N/A	3,937.38
0514 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/1	45.10	411.21	222.55	68.09	1.48	0.03	1.53	0.50	0.55	39.77	27.85	38.75	N/A	857.41
0515 ห้วยเอ็ก	66.70	807.12	128.07	22.32	4.87	0.16	7.21	1.83	0.07	36.13	39.83	23.87	N/A	1,138.19
0516 ลำสะแกตสาวที่ 1	169.71	2,102.39	308.43	34.03	5.86	0.43	14.80	4.15	0.84	52.76	84.09	94.09	N/A	2,871.59
0517 ลำสะแกตสาวที่ 2	25.78	374.52	10.01	12.01	0.89	0.04	1.32	0.08	0.17	18.00	17.13	13.20	N/A	473.15
0518 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/2	21.38	181.02	26.35	30.72	1.55	0.19	0.04	0.19	-	15.79	14.44	9.60	N/A	301.26
0519 ลำพืง	59.37	686.09	267.62	25.25	4.09	0.26	11.41	0.56	-	51.69	47.38	26.54	N/A	1,180.26
0520 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/3	15.03	167.72	37.26	101.45	0.12	0.13	0.45	0.35	0.08	3.99	17.97	18.09	N/A	362.63
0521 ห้วยตะไค	153.25	869.33	273.54	95.83	1.39	0.26	3.36	1.33	-	46.53	68.81	31.28	N/A	1,544.92
0522 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/4	30.09	283.44	31.40	70.83	0.23	0.08	0.43	1.72	0.16	4.24	29.44	15.60	N/A	467.67
0523 ลำชี	441.28	3,035.95	518.32	448.95	4.29	1.30	5.29	8.43	0.57	357.57	195.36	107.35	N/A	5,125.85
0524 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/5	90.38	1,009.61	25.92	80.91	0.68	0.07	1.07	0.66	0.41	84.06	52.72	57.96	N/A	1,404.45
0525 ลำพลับพลา	47.39	947.61	14.82	18.12	0.62	0.10	3.21	1.54	0.67	30.24	39.25	49.51	N/A	1,153.08
0526 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/6	33.42	386.13	12.32	20.89	0.62	0.06	1.43	0.15	0.26	43.49	27.00	78.40	N/A	604.17
0527 ลำเตา	44.46	625.17	25.60	17.96	0.67	0.06	4.48	0.83	0.05	23.02	23.23	37.88	N/A	803.41
0528 ลำเสียวใหญ่ส่วนที่ 1	85.84	976.48	113.63	36.01	0.82	0.06	16.61	4.56	0.09	61.59	50.07	33.66	N/A	1,379.40
0529 ลำเสียวใหญ่ส่วนที่ 2	5.39	118.11	0.31	2.53	0.14	0.02	0.08	0.19	-	0.67	4.56	0.74	N/A	132.76
0530 ลำเสียน้อย	44.72	570.48	14.86	27.87	0.65	0.51	0.98	1.71	0.06	45.64	18.19	30.30	N/A	756.00
0531 ลำเสียวใหญ่ส่วนที่ 3	67.59	880.58	20.33	39.82	1.10	0.14	3.05	0.89	0.11	86.03	36.60	45.34	N/A	1,181.56
0532 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/7	0.34	1.57	-	-	-	-	-	-	-	2.70	12.74	5.56	N/A	22.90
0533 ห้วยทับทัน	228.46	2,508.45	241.18	259.22	1.90	0.22	1.57	1.08	0.50	302.79	103.03	65.00	N/A	3,718.09
0534 ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/1	44.27	543.33	7.63	8.34	0.93	23.78	0.99	0.09	0.10	47.50	28.86	65.87	N/A	771.69
0535 ห้วยสำราญ	222.92	2,170.92	186.69	308.85	9.59	1.64	1.22	0.34	1.05	454.71	86.21	70.84	N/A	3,518.73
0536 ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/2	22.43	361.96	8.61	20.01	0.86	17.65	0.46	0.17	0.08	41.74	23.89	33.24	N/A	531.09
0537 ห้วยทา	74.74	801.98	68.25	237.38	18.97	1.99	0.61	0.18	0.37	283.08	32.16	26.45	N/A	1,548.01
0538 ห้วยขยงส่วนที่ 1	82.18	640.13	129.41	314.55	23.01	1.04	0.90	0.15	0.01	238.52	43.31	44.54	N/A	1,519.17
0539 ห้วยขยงส่วนที่ 2	13.67	202.64	8.03	15.45	1.25	1.49	0.46	0.27	0.02	11.52	8.07	13.49	N/A	276.37
0540 ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/3	36.61	436.96	11.26	14.68	1.21	1.74	2.22	0.77	-	18.90	16.13	17.72	N/A	558.21
0541 ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/4	0.82	0.78	0.44	0.25	0.07	-	0.02	-	-	1.23	2.84	1.13	N/A	7.57
0542 ลำเขายาส่วนที่ 1	67.01	1,004.13	246.09	174.83	3.82	0.28	1.33	0.17	0.05	102.90	34.87	78.62	N/A	1,714.09
0543 ห้วยโพ	36.65	413.22	102.36	65.25	2.22	0.04	0.59	0.20	-	63.09	12.21	50.98	N/A	746.82
0544 ลำเขายาส่วนที่ 2	95.35	883.59	98.36	91.09	5.02	2.20	2.95	4.07	0.13	202.03	58.15	92.28	N/A	1,535.23
0545 ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/5	155.52	227.62	21.06	39.93	9.98	1.69	4.51	1.32	0.33	53.31	36.80	84.72	N/A	636.81
0546 ลำเขบก	163.60	2,446.42	173.99	157.24	11.25	0.85	4.07	1.60	1.11	389.40	79.18	170.28	N/A	3,599.00
0547 ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/6	2.78	27.81	1.24	3.93	0.42	0.07	0.03	0.15	0.21	8.65	1.81	2.50	N/A	49.60
0548 ลำโดมใหญ่	240.50	2,433.67	481.58	622.99	38.38	6.45	2.18	8.33	0.72	827.38	87.11	182.01	N/A	4,936.98
0549 ลำน้ำมูลตอนล่างส่วนที่ 1	43.93	672.63	16.31	21.42	1.47	0.34	0.49	2.46	1.13	36.21	20.48	61.29	N/A	878.20
0550 ห้วยตุล่ง	28.17	433.98	83.47	115.11	1.79	0.01	0.19	0.10	0.01	103.35	8.36	86.20	N/A	860.74
0551 ลำน้ำมูลตอนล่างส่วนที่ 2	2.40	14.57	5.71	4.48	0.17	-	0.07	0.01	-	1.91	5.50	6.55	N/A	41.38
0552 ลำโดมน้อย	64.13	526.20	81.20	321.06	9.87	0.10	1.07	0.12	0.09	775.36	271.02	139.06	N/A	2,200.13
0553 ลำน้ำมูลตอนล่างส่วนที่ 3	2.92	4.11	4.17	0.84	0.11	-	0.05	-	0.01	18.07	2.46	5.02	N/A	37.76

ข้อมูล : กรมพัฒนาที่ดิน (ปี 2562)

ตารางที่ 1.2.2-2 พื้นที่เหมาะสำหรับการชลประทานและทำการเกษตร และพื้นที่ชลประทานปัจจุบัน

ลุ่มน้ำสาขา	พื้นที่เหมาะสำหรับ				พื้นที่ชลประทาน	
	พัฒนาพื้นที่ชลประทาน		ทำการเกษตร		ปัจจุบัน	
	(ตร.กม.)	(ล้านไร่)	(ตร.กม.)	(ล้านไร่)	(ตร.กม.)	(ล้านไร่)
05 ลุ่มน้ำมูล	18,920.63	11.8254	16,675.30	10.4221	3,110.80	1.9443
0501 ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 1	0.35	0.0002	0.76	0.0005	4.32	0.0027
0502 ลำแซะ	49.85	0.0312	59.51	0.0372	56.46	0.0353
0503 ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 2	67.37	0.0421	41.06	0.0257	117.27	0.0733
0504 ลำพระเพลิง	220.28	0.1377	364.95	0.2281	114.04	0.0713
0505 ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 3	59.97	0.0375	138.51	0.0866	96.94	0.0606
0506 ลำตะคอง	335.54	0.2097	1,221.17	0.7632	255.48	0.1597
0507 ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 4	70.62	0.0441	58.63	0.0366	12.26	0.0077
0508 ลำเชียงไกร	461.39	0.2884	1,115.23	0.6970	46.38	0.0290
0509 ลำจักรราช	135.69	0.0848	281.07	0.1757	11.85	0.0074
0510 ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 5	200.99	0.1256	156.80	0.0980	145.00	0.0906
0511 ลำนางรอง	169.80	0.1061	180.41	0.1128	164.05	0.1025
0512 ลำปะเทีย	250.13	0.1563	206.21	0.1289	63.24	0.0395
0513 ลำปลายมาศ	594.52	0.3716	982.61	0.6141	108.82	0.0680
0514 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/1	237.37	0.1484	395.96	0.2475	46.40	0.0290
0515 ห้วยเอ็ก	529.98	0.3312	290.08	0.1813	8.22	0.0051
0516 ลำสะแทดส่วนที่ 1	1,277.38	0.7984	778.09	0.4863	324.43	0.2028
0517 ลำสะแทดส่วนที่ 2	220.75	0.1380	167.94	0.1050	0.74	0.0005
0518 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/2	74.64	0.0467	133.95	0.0837	2.45	0.0015
0519 ลำพังซู่	370.09	0.2313	363.12	0.2269	46.41	0.0290
0520 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/3	69.07	0.0432	161.79	0.1011	22.11	0.0138
0521 ห้วยตะไค้	460.82	0.2880	843.27	0.5270	50.25	0.0314
0522 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/4	176.62	0.1104	180.96	0.1131	7.45	0.0047
0523 ลำชี	1,706.69	1.0667	1,567.26	0.9795	187.16	0.1170
0524 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/5	589.90	0.3687	485.35	0.3033	18.70	0.0117
0525 ลำพลับพลา	488.00	0.3050	225.39	0.1409	0.00	0.0000
0526 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/6	235.51	0.1472	143.21	0.0895	59.67	0.0373
0527 ลำตา	387.39	0.2421	153.70	0.0961	18.09	0.0113
0528 ลำเสียวใหญ่ส่วนที่ 1	634.02	0.3963	275.04	0.1719	115.53	0.0722
0529 ลำเสียวใหญ่ส่วนที่ 2	85.17	0.0532	10.55	0.0066	19.21	0.0120
0530 ลำเสียน้อย	247.95	0.1550	88.56	0.0553	12.26	0.0077
0531 ลำเสียวใหญ่ส่วนที่ 3	598.00	0.3738	174.89	0.1093	118.12	0.0738
0532 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/7	0.67	0.0004	4.64	0.0029	1.40	0.0009
0533 ห้วยทับทัน	1,477.65	0.9235	795.42	0.4971	82.33	0.0515

ตารางที่ 1.2.2-2 พื้นที่เหมาะสมสำหรับการชลประทานและทำการเกษตร และพื้นที่ชลประทานปัจจุบัน (ต่อ)

ลุ่มน้ำสาขา		พื้นที่เหมาะสมสำหรับ				พื้นที่ชลประทาน	
		พัฒนาพื้นที่ชลประทาน		ทำการเกษตร		ปัจจุบัน	
		(ตร.กม.)	(ล้านไร่)	(ตร.กม.)	(ล้านไร่)	(ตร.กม.)	(ล้านไร่)
0534	ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/1	461.28	0.2883	33.08	0.0207	87.18	0.0545
0535	ห้วยสำราญ	1,465.52	0.9159	332.07	0.2075	99.54	0.0622
0536	ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/2	336.89	0.2106	12.02	0.0075	14.74	0.0092
0537	ห้วยทา	553.60	0.3460	98.62	0.0616	38.75	0.0242
0538	ห้วยขย่งส่วนที่ 1	385.41	0.2409	212.89	0.1331	35.96	0.0225
0539	ห้วยขย่งส่วนที่ 2	108.34	0.0677	9.26	0.0058	0.00	0.0000
0540	ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/3	340.45	0.2128	74.88	0.0468	0.13	0.0001
0541	ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/4	0.35	0.0002	2.52	0.0016	0.00	0.0000
0542	ลำเซบายส่วนที่ 1	452.89	0.2831	386.47	0.2415	53.83	0.0336
0543	ห้วยโพง	202.38	0.1265	118.65	0.0742	0.00	0.0000
0544	ลำเซบายส่วนที่ 2	361.25	0.2258	435.07	0.2719	51.35	0.0321
0545	ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/5	133.04	0.0832	179.21	0.1120	0.00	0.0000
0546	ลำเซบก	675.91	0.4224	1,265.25	0.7908	66.92	0.0418
0547	ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/6	5.88	0.0037	15.90	0.0099	0.00	0.0000
0548	ลำโดมใหญ่	778.11	0.4863	716.02	0.4475	44.22	0.0276
0549	ลำน้ำมูลตอนล่างส่วนที่ 1	65.76	0.0411	451.14	0.2820	280.90	0.1756
0550	ห้วยตุงหลุง	77.40	0.0484	182.73	0.1142	0.00	0.0000
0551	ลำน้ำมูลตอนล่างส่วนที่ 2	1.72	0.0011	8.56	0.0053	0.00	0.0000
0552	ลำโดมน้อย	30.25	0.0189	94.45	0.0590	0.22	0.0001
0553	ลำน้ำมูลตอนล่างส่วนที่ 3	0.05	0.0000	0.44	0.0003	0.00	0.0000

ข้อมูล : กรมชลประทาน

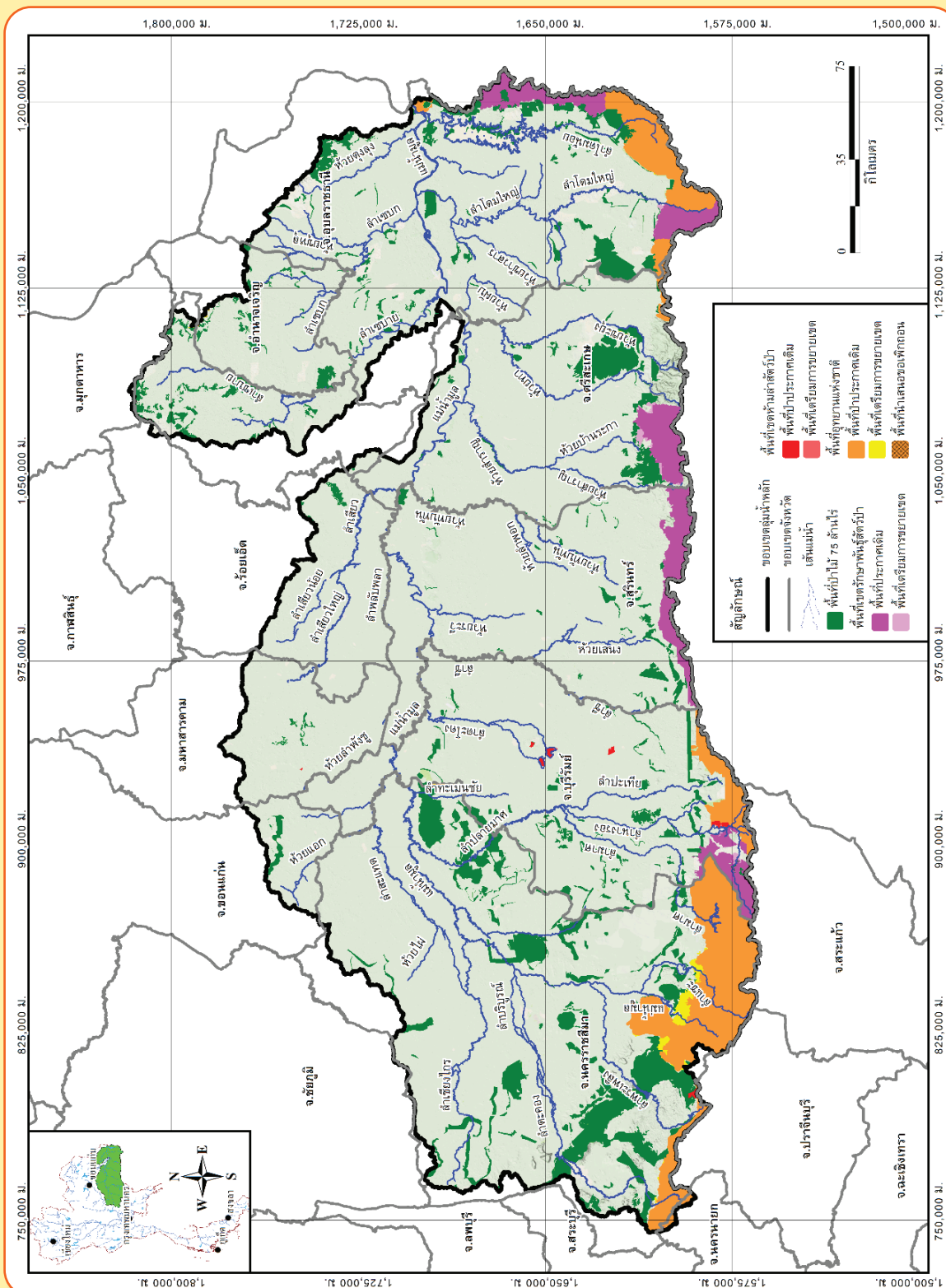
1.3 กริพยากรป่าไม้และชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ

1.3.1 ทรัพยากรป่าไม้

จากข้อมูลแผนที่ทรัพยากรป่าไม้ดังได้แสดงไว้ในรูปที่ 1.3.1-1 และสามารถสรุปตัวเลขไว้ในตารางที่ 1.3.1-1 พบว่าพื้นที่ป่าไม้ในลุ่มน้ำมูลมีเท่ากับ 5,648.37 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็น 3,530,234 ไร่เท่ากับร้อยละ 7.96 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ

1.3.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ

ในลุ่มน้ำมูลมีพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ 1A 1B และ ชั้น 2 เท่ากับ 1,649.03 281.00 และ 770.56 ตารางกิโลเมตร ตามลำดับ รวมเท่ากับร้อยละ 3.81 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ ดังแสดงไว้ในรูปที่ 1.3.2-1

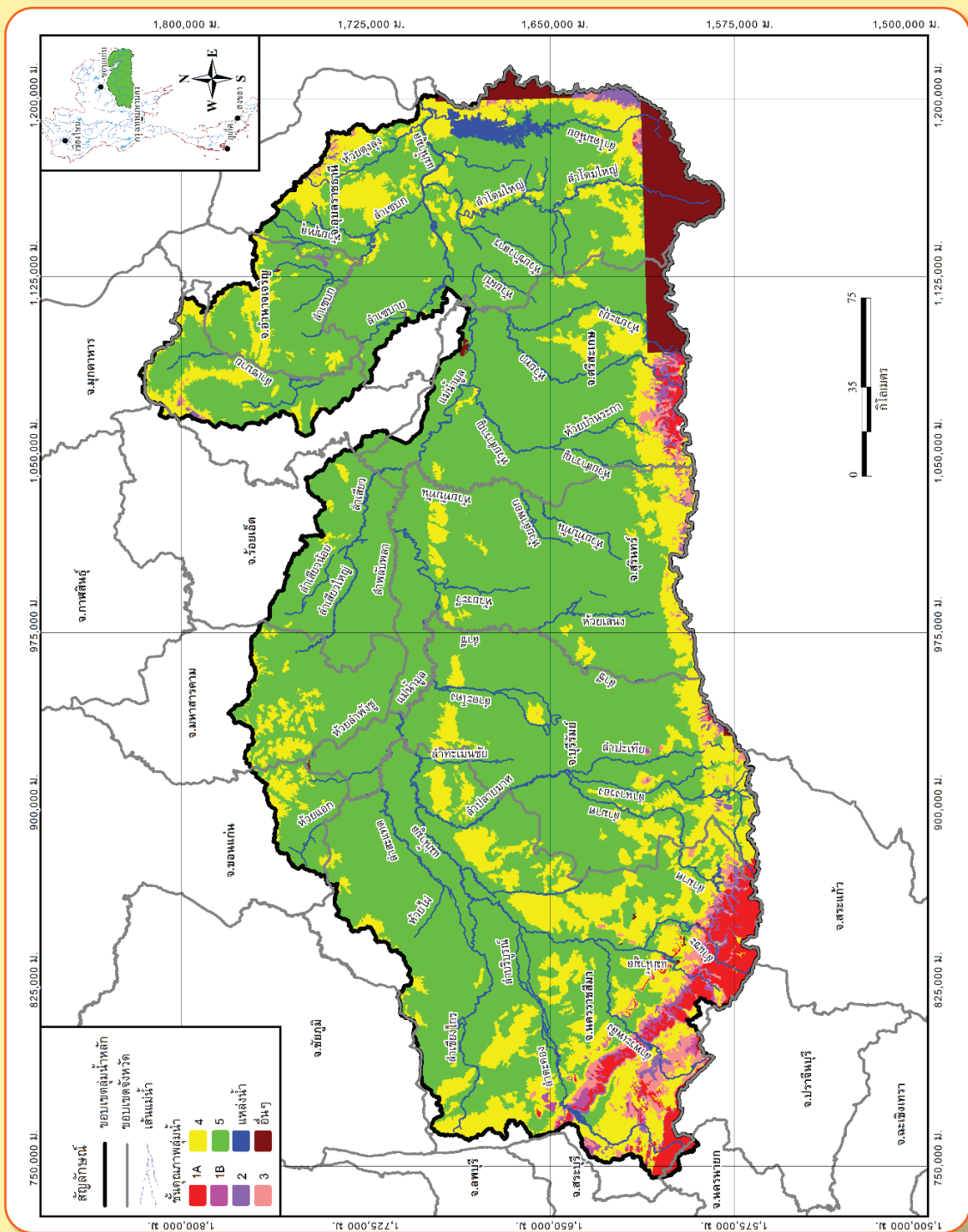

รูปที่ 1.3.1-1 พื้นที่ป่าไม้ในลุ่มน้ำมูล

ตารางที่ 1.3.1-1 พื้นที่ป่าไม้ในกลุ่มน้ำมูล

รหัส/ชื่อลุ่มน้ำหลัก/สาขา	พื้นที่ป่าไม้	พื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่า		พื้นที่อุทยานแห่งชาติ		พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	
		พื้นที่ประกาศเดิม	พื้นที่เตรียมการขยายเขต	พื้นที่ประกาศเดิม	พื้นที่เตรียมการขยายเขต	พื้นที่ป่าประกาศเดิม	พื้นที่เตรียมการขยายเขต
05 ลุ่มน้ำมูล	5,648.37	42.82	8.03	5,417.24	131.25	1,803.74	51.68
0501 ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 1	59.69	-	-	777.33	57.14	-	-
0502 ลำแซะ	139.68	-	-	921.64	42.40	-	-
0503 ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 2	13.71	-	-	172.26	-	-	-
0504 ลำพระเพลิง	693.05	7.52	-	511.80	24.61	-	-
0505 ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 3	48.79	-	-	-	-	-	-
0506 ลำตะคอง	573.06	-	-	241.53	3.75	-	-
0507 ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 4	98.12	-	-	-	-	-	-
0508 ลำเชียงไกร	228.56	-	-	-	-	-	-
0509 ลำจักราช	228.85	-	-	-	-	-	-
0510 ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 5	22.43	-	-	-	-	-	-
0511 ลำนางรอง	96.57	12.76	3.24	247.33	0.11	256.42	10.69
0512 ลำปะเทีย	38.66	-	-	51.12	0.07	-	-
0513 ลำปลายมาศ	468.23	-	-	1,503.09	1.00	57.08	0.19
0514 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/1	232.86	-	-	-	-	-	-
0515 ห้วยเอ็ก	45.24	-	-	-	-	-	-
0516 ลำสะเทตส่วนที่ 1	56.02	-	-	-	-	-	-
0517 ลำสะเทตส่วนที่ 2	-	-	-	-	-	-	-
0518 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/2	6.11	-	-	-	-	-	-
0519 ลำพังชู	13.06	0.58	-	-	-	-	-
0520 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/3	19.16	-	-	-	-	-	-
0521 ห้วยตะไค้	35.95	15.93	4.58	-	-	-	-
0522 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/4	0.37	-	-	-	-	-	-
0523 ลำชี	214.98	6.04	0.21	106.51	-	121.32	-
0524 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/5	1.85	-	-	-	-	-	-
0525 ลำพลับพลา	-	-	-	-	-	-	-
0526 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/6	18.19	-	-	-	-	-	-
0527 ลำเตา	11.41	-	-	-	-	-	-
0528 ลำเสียวใหญ่ส่วนที่ 1	10.48	-	-	-	-	-	-
0529 ลำเสียวใหญ่ส่วนที่ 2	-	-	-	-	-	-	-
0530 ลำเสียน้อย	-	-	-	-	-	-	-
0531 ลำเสียวใหญ่ส่วนที่ 3	40.67	-	-	-	-	-	-
0532 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/7	6.46	-	-	-	-	-	-
0533 ห้วยทับทัน	76.98	-	-	-	-	244.38	-
0534 ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/1	11.28	-	-	-	-	-	-
0535 ห้วยสำราญ	179.80	-	-	-	-	390.29	26.08
0536 ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/2	18.10	-	-	-	-	-	-
0537 ห้วยทา	170.44	-	-	-	-	144.44	8.48
0538 ห้วยขย่งส่วนที่ 1	287.91	-	-	17.39	0.04	-	-
0539 ห้วยขย่งส่วนที่ 2	-	-	-	-	-	-	-
0540 ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/3	3.10	-	-	-	-	-	-
0541 ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/4	3.63	-	-	-	-	-	-
0542 ลำเขบายส่วนที่ 1	221.78	-	-	11.66	1.34	-	-
0543 ห้วยโพธิ์	76.98	-	-	-	-	-	-
0544 ลำเขบายส่วนที่ 2	126.12	-	-	-	-	-	-
0545 ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/5	24.73	-	-	-	-	-	-
0546 ลำเขบก	132.02	-	-	-	-	-	-
0547 ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/6	13.07	-	-	-	-	-	-
0548 ลำโคมใหญ่	344.87	-	-	513.49	0.35	239.08	4.85
0549 ลำน้ำมูลตอนล่างส่วนที่ 1	13.93	-	-	-	-	-	-
0550 ห้วยตูลง	142.55	-	-	-	-	-	-
0551 ลำน้ำมูลตอนล่างส่วนที่ 2	8.96	-	-	-	-	-	-
0552 ลำโคมน้อย	364.80	-	-	323.72	-	350.74	1.39
0553 ลำน้ำมูลตอนล่างส่วนที่ 3	5.13	-	-	18.37	0.43	-	-

ข้อมูล : กรมป่าไม้ (ปี 2562)

รูปที่ 1.3.2-1 พื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในลุ่มน้ำมูล

1.4 ประชากร เศรษฐกิจและสังคม

1.4.1 ประชากร

ข้อมูลประชากรและครัวเรือน รวบรวมจากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครองปี 2562 โดยการนำข้อมูลประชากรรายตำบลมาคูณกับสัดส่วนพื้นที่ตำบลในกลุ่มน้ำ ซึ่งกลุ่มน้ำมุลครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ใน 15 จังหวัด 160 อำเภอ 1,305 ตำบล มีประชากรรวมทั้งสิ้น 10,099,201 คนแยกเป็นประชากรชาย 5,017,072 คน และประชากรหญิง 5,082,129 คน มีความหนาแน่นของประชากร 142.36 คนต่อตารางกิโลเมตร จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 3,174,576 ครัวเรือนเฉลี่ย 3.18 คนต่อครัวเรือน

1.4.2 เศรษฐกิจและสังคม

ข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคม รวบรวมข้อมูลจากรายงาน กชช.2ค ซึ่งเป็นข้อมูลระดับหมู่บ้าน ที่แสดงสภาพทั่วไปของหมู่บ้าน สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา การมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชน สุขภาพและอนามัย สภาพแรงงาน และยาเสพติด ซึ่งดำเนินการจัดเก็บทุกหมู่บ้านในเขตชนบทเป็นประจำทุก 2 ปี ทำให้ทราบว่าประชาชนในหมู่บ้านมีคุณภาพชีวิตและสภาพความเป็นอยู่เป็นอย่างไร แต่ละหมู่บ้านมีปัญหาในเรื่องใดบ้างที่ควรได้รับการแก้ไข ซึ่งปัญหาจะบ่งชี้ได้จากตัวชี้วัด นอกจากนี้ยังสามารถจัดระดับการพัฒนาของหมู่บ้านได้เป็น 3 ระดับคือ หมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 1 (ล้าหลัง) หมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 2 (ปานกลาง) และหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 3 (ก้าวหน้า) ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูล กชช.2ค ปี 2562 แสดงข้อมูลครัวเรือนและประชากร รวมถึงข้อมูลเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่กลุ่มน้ำมุลซึ่งมีทั้งสิ้น 15,481 หมู่บ้าน

จังหวัด	ผลิตภัณฑ์มวลรวม จังหวัด (GDP) (บาท/คน)	เส้นความยากจน (2561) (บาท/คน/เดือน)	เส้นความยากจนอัตราเพิ่ม เฉลี่ยต่อปี (2543 - 2561) (บาท/คน/เดือน)
ปราจีนบุรี	486,601	2,755	64.38
นครนายก	96,589	2,780	67.82
สระแก้ว	72,555	2,976	79.06
นครราชสีมา	110,301	2,346	62.71
บุรีรัมย์	67,621	2,402	69.16
สุรินทร์	65,810	2,328	64.51
ศรีสะเกษ	67,362	2,347	65.12
อุบลราชธานี	70,551	2,410	68.86
ยโสธร	54,183	2,451	72.62
ชัยภูมิ	63,010	2,354	63.64
อำนาจเจริญ	63,860	2,494	74.16
ขอนแก่น	117,560	2,502	71.75
มหาสารคาม	67,784	2,461	73.68
ร้อยเอ็ด	68,751	2,482	72.35
มุกดาหาร	74,729	2,542	75.68

บทที่ 2

โครงสร้างพื้นฐาน ของกลุ่มน้ำ

2.1 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำและโครงการชลประทานในปี 2562 ที่ก่อสร้างแล้วเสร็จในพื้นที่ลุ่มน้ำมูลแบ่งประเภทโครงการตามขนาดความจุเก็บกัก ได้แก่ โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ มีความจุเก็บกักตั้งแต่ 100 ล้านลูกบาศก์เมตรขึ้นไป โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลาง มีความจุเก็บกักตั้งแต่ 2 ล้านลูกบาศก์เมตรขึ้นไปแต่น้อยกว่า 100 ล้านลูกบาศก์เมตร และโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กมีความจุเก็บกักน้อยกว่า 2 ล้านลูกบาศก์เมตร

ลุ่มน้ำมูล มีโครงการพัฒนาแหล่งน้ำทั้งสิ้น 2,632 โครงการ ประกอบไปด้วย โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ 6 โครงการ โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลาง 168 โครงการ และโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก 2,458 โครงการ รวมความจุเก็บกัก 4,875 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์รวม 3,419,023 ไร่ ตำแหน่งโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำมูล แสดงดังรูปที่ 2.1-1

2.1.1 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่

ลุ่มน้ำมูลมีโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่จำนวน 6 โครงการ ได้แก่ เขื่อนลำตะคองจังหวัดนครราชสีมา ความจุ 314 ล้านลูกบาศก์เมตร เขื่อนลำพระเพลิง จังหวัดนครราชสีมาความจุ 155 ล้านลูกบาศก์เมตร เขื่อนลำแชะ จังหวัดนครราชสีมา ความจุ 275 ล้านลูกบาศก์เมตร เขื่อนมูลบน จังหวัดนครราชสีมา ความจุ 141 ล้านลูกบาศก์เมตร เขื่อนสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี ความจุ 1,966 ล้านลูกบาศก์เมตร และเขื่อนลำนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ความจุ 121 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์รวมทั้งสิ้น 609,685 ไร่

2.1.2 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลาง

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลางที่ก่อสร้างแล้วเสร็จในปี 2562 มีทั้งสิ้น 168 โครงการ สามารถเก็บกักน้ำได้ 1,311 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์รวม 1,481,338 ไร่โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลางในพื้นที่ เช่น

1) อ่างเก็บน้ำละเลิงหวาย ตำบลโนนข่า อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น ความจุ 3.74 ล้าน ลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 2,516 ไร่

2) ฝ่ายชุมพวง ตำบลหนองหลัก อำเภอ ชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา ความจุ 4.1 ล้าน ลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 10,385 ไร่

3) อ่างเก็บน้ำลำสำลาย ตำบลตะขบ อำเภอ ปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ความจุ 39.8 ล้าน ลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 22,608 ไร่

4) อ่างเก็บน้ำลำปลายมาศ ตำบลบ้านราษฎร์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา ความจุ 98 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 22,475 ไร่

5) อ่างเก็บน้ำลำจังหัน ตำบลสำโรงใหม่ อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ความจุ 36 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 29,403 ไร่

6) อ่างเก็บน้ำลำตะโค่ง ตำบลหัวฝาย อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ ความจุ 7.53 ล้าน ลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 24,239 ไร่

7) อ่างเก็บน้ำห้วยค้อ ตำบลเขวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ความจุ 31.34 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 18,510 ไร่

8) อ่างเก็บน้ำห้วยสะแบก ตำบลบุงคำ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร ความจุ 26.8 ล้าน ลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 20,530 ไร่

9) อ่างเก็บน้ำห้วยกุดแดง ตำบลหัวช้าง อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ความจุ 2.81 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 2,098 ไร่

10) อ่างเก็บน้ำห้วยศาลา ตำบลโคกตาล อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ ความจุ 31 ล้าน ลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 22,263 ไร่

11) อ่างเก็บน้ำห้วยตามายตำบลภูเงินอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ความจุ 38.2 ล้าน ลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 22,276 ไร่

12) ฝ่ายยางบ้านเมืองสิงห์ ตำบลเมืองสิงห์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ความจุ 8.5 ล้าน ลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 58,400 ไร่

13) อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง ตำบลเฉนียง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ความจุ 20.02 ล้าน ลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 48,565 ไร่

14) อ่างเก็บน้ำพุทธรูทยาน ตำบลบุง อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ ความจุ 15.34 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 14,614 ไร่

15) อ่างเก็บน้ำห้วยถ้ำแซ่ ตำบลชุมหล อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานีความจุ 13.7 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 11,614 ไร่

16) อ่างเก็บน้ำห้วยวังใหญ่ ตำบลโดมประดิษฐ์ อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี ความจุ 8 ล้าน ลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 9,979 ไร่

17) อ่างเก็บน้ำห้วยจันลา ตำบลโดมประดิษฐ์ อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี ความจุ 16.9 ล้านลูกบาศก์เมตรพื้นที่รับประโยชน์ 10,300 ไร่

2.1.3 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กซึ่งเป็นโครงการประเภทอ่างเก็บน้ำ คลองส่งน้ำ หนองบึง สระน้ำ บ่อน้ำตื้น บ่อน้ำบาดาล และอื่นๆ ที่ใช้เวลาในการก่อสร้างไม่เกิน 1 ปี ที่ได้ดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จ มีจำนวนทั้งสิ้น 2,458 โครงการ มีปริมาตรความจุเก็บกัก 590 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์รวมกันทั้งสิ้น 1,328,000 ไร่

อย่างไรก็ตาม พื้นที่รับประโยชน์จากโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กส่วนใหญ่จะไม่มีระบบส่งน้ำ ทำให้การนำน้ำไปใช้ทำได้ไม่เต็มประสิทธิภาพมากนัก ซึ่งในทางปฏิบัติจะส่งผลให้พื้นที่รับประโยชน์ที่แสดงไว้จะลดลงอีกประมาณ 30% ถึง 40%

2.2 แผนงานโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำที่มีศักยภาพในพื้นที่ลุ่มน้ำมูลมีแผนงานโครงการที่สำคัญ จำนวน 24 โครงการ ความจุเก็บกักรวม 181.72 ล้านลูกบาศก์เมตร และพื้นที่รับประโยชน์รวมทั้งสิ้น 125,131 ไร่ ดังนี้

- 1) อ่างเก็บน้ำห้วยลำเฒ จังหวัดยโสธร ความจุ 10.6 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 6,600 ไร่
- 2) ประตุนิคมชลประทานบ้านขามตามุข จังหวัดนครราชสีมา ความจุ 3.4 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 10,000 ไร่
- 3) ระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ พื้นที่รับประโยชน์ 1,593.75 ไร่
- 4) ระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองศรีสะเกษ ระยะ 2 จังหวัดศรีสะเกษ พื้นที่รับประโยชน์ 1,825 ไร่
- 5) อ่างเก็บน้ำห้วยชะยุ้ง จังหวัดศรีสะเกษ ความจุ 40 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 20,000 ไร่
- 6) ประตุนิคมชลประทานท่าม่วง จังหวัดบุรีรัมย์ ความจุ 2.16 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 18,600 ไร่
- 7) ประตุนิคมชลประทานห้วยขุหลุ จังหวัดอุบลราชธานี ความจุ 0.63 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 6,500 ไร่
- 8) ประตุนิคมชลประทานลำชีหลง จังหวัดยโสธร ความจุ 0.8 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 6,100 ไร่
- 9) ระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองนครราชสีมาจังหวัดนครราชสีมา พื้นที่รับประโยชน์ 1,550 ไร่
- 10) ระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พื้นที่รับประโยชน์ 2,606.25 ไร่
- 11) อ่างเก็บน้ำห้วยบอน จังหวัดอุบลราชธานี ความจุ 6.44 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 3,400 ไร่
- 12) อ่างเก็บน้ำห้วยสังกต จังหวัดศรีสะเกษ ความจุ 9.95 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 5,200 ไร่
- 13) ระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ พื้นที่รับประโยชน์ 2,575 ไร่
- 14) ระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา พื้นที่รับประโยชน์ 2,493.75 ไร่
- 15) ระบบระบายน้ำหลักเพื่อบรรเทาปัญหาน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พื้นที่รับประโยชน์ 1,350 ไร่
- 16) ระบบระบายน้ำหลักเพื่อบรรเทาปัญหาน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา พื้นที่รับประโยชน์ 2,762.5 ไร่
- 17) ระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนพิมาย จังหวัดนครราชสีมา พื้นที่รับประโยชน์ 2,493.75 ไร่
- 18) ระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนก้งแอน จังหวัดสุรินทร์ พื้นที่รับประโยชน์ 1,543.75 ไร่
- 19) ระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ พื้นที่รับประโยชน์ 2,437.5 ไร่
- 20) โครงการบรรเทาอุทกภัยและภัยแล้งคลองมะเกลือ จังหวัดนครราชสีมา
- 21) อ่างเก็บน้ำคลองไผ่ จังหวัดนครราชสีมา ความจุ 0.00025 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 1,500 ไร่
- 22) อ่างเก็บน้ำห้วยจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ ความจุ 8.3 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 4,000 ไร่
- 23) อ่างเก็บน้ำห้วยทม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดยโสธร ความจุ 5 ล้านลูกบาศก์เมตร
- 24) ฝันน้ำอ่างเก็บน้ำป่าสักชลสิทธิ์-มวกเหล็ก-ลำตะคอง จังหวัดนครราชสีมา ความจุ 94.44 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 20,000 ไร่

บทที่ 3

ความต้องการใช้น้ำ

3.1 แนวทางการประเมินความต้องการใช้น้ำ

การประเมินความต้องการใช้น้ำของกิจกรรมการใช้น้ำต่างๆ พิจารณาจากสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการใช้น้ำ ซึ่งรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลและรายงานการศึกษาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิดการประเมินความต้องการใช้น้ำของกลุ่มน้ำ ดังแสดงในตารางที่ 3.1-1

ตารางที่ 3.1-1 กรอบแนวคิดการประเมินความต้องการใช้น้ำสำหรับกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มน้ำ

กิจกรรมการใช้น้ำ	การศึกษา/ประเมินความต้องการใช้น้ำ	
	ข้อมูล	การประเมิน/คำนวณ
การอุปโภคบริโภค	• ประปา/แหล่งน้ำดิบ/กำลังผลิต • จำนวนประชากร • บ่อบาดาล	ประเมินจำนวนประชากร/ปริมาณน้ำผลิต
การเกษตร	รวบรวมข้อมูลกิจกรรมการปลูกพืชในพื้นที่กลุ่มน้ำ ได้แก่ • ชนิดพืช • ช่วงระยะเวลาการเพาะปลูก • การใช้น้ำ • การขาดแคลนน้ำ • ความเสียหายการเกษตร • ฯลฯ	ศึกษาและจำลองปริมาณความต้องการใช้น้ำโดยใช้การสมมูลน้ำในพื้นที่เพาะปลูกเพื่อหาปริมาณฝนใช้การและปริมาณความต้องการน้ำเพื่อการชลประทาน
การอุตสาหกรรม	• ข้อมูลโรงงานอุตสาหกรรม • ประปา • การใช้น้ำ/อัตราการใช้น้ำ	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคอุตสาหกรรม รายจังหวัดและประเมินอัตราการใช้น้ำ
การท่องเที่ยว	• จำนวนนักท่องเที่ยว/อัตราการใช้น้ำ	ประเมินจำนวนนักท่องเที่ยว/ปริมาณน้ำ
รักษาระบบนิเวศห้วยน้ำ	ปริมาณน้ำต่ำสุดที่เคยเกิด	ไม่น้อยกว่าปริมาณน้ำต่ำสุดที่เคยเกิด

3.2 น้ำใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคและการท่องเที่ยว

ความต้องการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคจะเป็นการประเมินจากจำนวนประชากรคูณด้วยอัตราความต้องการใช้น้ำของประชากร ส่วนปริมาณความต้องการใช้น้ำเพื่อการท่องเที่ยว ก็จะประเมินการจำนวนนักท่องเที่ยวคูณด้วยอัตราความต้องการใช้น้ำเพื่อการท่องเที่ยว ก็จะสามารถประเมินปริมาณความต้องการใช้น้ำทั้งสองส่วนได้ แต่ในการดำเนินการเนื่องจากอัตราความต้องการใช้น้ำในแต่ละพื้นที่จะมีความแตกต่างกันเป็นอย่างมากจากรูปแบบของกิจกรรมการใช้ที่แตกต่างกัน ความไม่แน่นอนของข้อมูลในบางประเด็น เช่น การเคลื่อนย้ายแรงงานประชากรแฝง แหล่งน้ำที่นำมาใช้เพื่อตอบสนองต่อความต้องการนั้นๆ ว่าเป็นแหล่งน้ำผิวดินหรือแหล่งน้ำบาดาล

3.3 น้ำใช้เพื่อการเกษตร

ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตรกรรมรวมทั้งสิ้น 17,591.15 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปีโดยเป็นความต้องการน้ำเพื่อการเกษตรในเขตพื้นที่ชลประทานเท่ากับ 1,553.21 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี และนอกเขตพื้นที่ชลประทานเท่ากับ 16,037.94 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี

3.4 น้ำใช้เพื่อการอุตสาหกรรม

ความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุตสาหกรรม เป็นการประเมินถึงความต้องการน้ำเพื่อการอุตสาหกรรมของโรงงานประเภทต่างๆ ซึ่งมีความต้องการใช้น้ำที่แตกต่างกันตามประเภทของโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งได้จำแนกไว้เป็น 10 ประเภท ได้แก่ อุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนอุปกรณ์อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์อุตสาหกรรมอาหารเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมถลุงหล่อโลหะ อุตสาหกรรมทั่วไปอุตสาหกรรมกลางแจ้งอุตสาหกรรมกระดาษ อุตสาหกรรมสิ่งทอ พลาสติก ย้อมสี ผลิตภัณฑ์ท่อโลหะและผลิตภัณฑ์ไม้เครื่องเรือน

ความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุตสาหกรรม ปี 2562 ทั้งในส่วนของการประปานครหลวงและการประปาส่วนภูมิภาค บ่อน้ำบาดาลเอกชน (เพื่อการอุตสาหกรรม) โรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กนอกเขตประปา ทั้งแหล่งน้ำผิวดินและใต้ผิวดิน พบว่ากลุ่มน้ำมูลมีความต้องการน้ำเพื่อการอุตสาหกรรมประมาณ 45.78 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี

3.5 น้ำใช้เพื่อการรักษาระบบนิเวศท้ายน้ำ

ความต้องการใช้น้ำเพื่อรักษาสมดุลนิเวศวิทยาท้ายน้ำ จะใช้การวิเคราะห์โดยการจัดทำโค้งความสัมพันธ์ระหว่างเวลาและอัตราการไหลของน้ำ (Flow duration curve) ที่ไหลออกจากกลุ่มน้ำรายวัน โดยจะวิเคราะห์หาอัตราการไหลที่มีค่าต่ำสุดที่ทำให้เกิดการไหลไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 เปอร์เซนต์ ของเวลาที่ใช้ในการวิเคราะห์ นอกจากนั้นจะกำหนดตามค่าความต้องการใช้น้ำด้านท้ายน้ำสำหรับกรณีเฉพาะต่างๆ เช่น การผลักดันน้ำเค็ม-น้ำเสีย การรักษาระดับน้ำเพื่อการเดินเรือความต้องการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและอุตสาหกรรม เป็นต้น ดังนั้นปริมาณน้ำที่ใช้สำหรับการรักษาระบบนิเวศท้ายน้ำของกลุ่มน้ำมูล พบว่าต้องมีอัตราการไหล (รวมกลุ่มน้ำชี) อย่างน้อยเท่ากับ 17.84 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที โดยมีความต้องการน้ำในช่วงฤดูแล้งระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเมษายนเฉลี่ยเดือนละ 46.49 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อเดือน รวมช่วงฤดูแล้งเท่ากับ 278.95 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี

3.6 ปริมาณความต้องการใช้น้ำทั้งหมด

จากข้อมูลความต้องการใช้น้ำในด้านต่างๆ สามารถสรุปปริมาณความต้องการใช้น้ำทั้งกลุ่มน้ำมูลได้ดังตารางที่ 3.6-1

ตารางที่ 3.6-1 สรุปปริมาณความต้องการใช้น้ำทั้งหมด

รหัส/ชื่อหมู่บ้านหลัก/สาขา	ความต้องการใช้น้ำ ปี 2562 (ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี)											
	ความต้องการใช้น้ำเพื่อการเกษตร			การใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและท่องเที่ยว			การใช้น้ำเพื่อการอุตสาหกรรม			รวมการใช้น้ำทั้งหมด		
	ฤดูฝน	ฤดูแล้ง	ทั้งปี	ผิวดิน	บาดาล	รวม	ผิวดิน	บาดาล	รวม	ผิวดิน	บาดาล	รวม
05 ตำบล	8,527.76	9,063.39	17,591.15	315.66	226.48	542.14	15.73	30.05	45.78	17,922.54	256.54	18,179.07
0501 ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 1	9.94	14.12	24.06	0.48	0.12	0.60	0.04	0.11	0.15	24.57	0.24	24.81
0502 ลำตะ	106.20	135.38	241.58	3.70	1.27	4.96	0.14	0.39	0.52	245.42	1.65	247.07
0503 ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 2	48.48	60.39	108.86	2.57	0.68	3.24	0.20	0.61	0.81	111.63	1.29	112.92
0504 ลำพระเพลิง	192.78	312.93	505.71	10.28	5.64	15.92	0.38	0.93	1.31	516.37	6.57	522.94
0505 ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 3	64.60	81.53	146.13	6.08	1.60	7.68	0.45	1.38	1.83	152.67	2.97	155.64
0506 ลำตะคอง	362.98	567.82	930.80	38.98	30.15	69.13	2.25	6.96	9.22	972.04	37.12	1,009.16
0507 ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 4	42.46	54.55	97.02	4.92	1.28	6.20	0.35	1.01	1.36	102.28	2.29	104.58
0508 ลำเชียงไกร	328.30	503.14	831.44	19.16	3.94	23.10	0.59	0.62	1.20	851.19	4.55	855.75
0509 ลำจักราช	186.27	260.65	446.92	8.81	4.99	13.80	0.76	2.03	2.79	456.50	7.02	463.52
0510 ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 5	72.84	90.00	162.84	4.55	1.18	5.73	0.38	1.15	1.53	167.78	2.33	170.10
0511 ลำนางรอง	70.50	149.35	219.85	4.70	1.33	6.03	0.06	0.07	0.13	224.61	1.40	226.01
0512 ลำปะเทีย	75.93	93.27	169.20	2.06	1.40	3.46	0.07	0.07	0.14	171.34	1.47	172.81
0513 ลำปลายมาศ	355.49	588.25	943.74	18.70	5.45	24.15	0.35	0.65	1.00	962.79	6.10	968.89
0514 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/1	99.33	129.13	228.46	3.70	1.20	4.89	0.08	0.06	0.14	232.24	1.25	233.50
0515 ห้วยอคง	217.34	84.48	301.82	7.32	4.18	11.50	0.71	0.76	1.46	309.85	4.94	314.79
0516 ลำตะคองส่วนที่ 1	660.46	314.76	975.22	20.89	6.50	27.39	0.77	0.54	1.31	996.87	7.04	1,003.92
0517 ลำตะคองส่วนที่ 2	106.23	53.66	159.90	3.11	1.05	4.15	0.32	0.17	0.49	163.32	1.22	164.54
0518 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/2	41.65	41.24	82.89	1.71	0.61	2.32	0.04	0.03	0.07	84.64	0.63	85.28
0519 ลำพอง	139.72	140.00	279.72	2.13	4.70	6.83	0.29	0.81	1.10	282.15	5.50	287.65
0520 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/3	63.62	52.84	116.45	1.22	0.41	1.63	0.03	0.02	0.05	117.70	0.43	118.13
0521 ห้วยตะเภา	129.45	235.25	364.70	14.49	3.31	17.80	0.48	0.29	0.77	379.67	3.60	383.27
0522 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/4	56.67	72.86	129.53	2.46	0.80	3.26	0.05	0.04	0.09	132.05	0.84	132.89
0523 ลำชี	623.50	645.90	1,269.40	27.87	10.59	38.46	1.21	1.06	2.27	1,298.48	11.65	1,310.14
0524 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/5	171.16	206.30	377.46	7.30	2.38	9.68	0.43	0.30	0.72	385.19	2.68	387.87
0525 ลำลับพลา	171.55	87.37	258.92	3.17	2.01	5.18	0.15	0.16	0.31	262.24	2.17	264.41
0526 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/6	68.83	74.80	143.63	2.65	0.93	3.58	0.15	0.12	0.27	146.43	1.04	147.48
0527 ลำตา	108.86	81.85	190.71	2.10	2.25	4.35	0.03	0.07	0.10	192.84	2.32	195.16
0528 ลำเสียวใหญ่ส่วนที่ 1	382.76	128.05	510.81	2.92	5.59	8.51	0.13	0.82	0.95	513.85	6.41	520.27
0529 ลำเสียวใหญ่ส่วนที่ 2	40.27	13.86	54.13	0.19	0.35	0.54	0.01	0.05	0.06	54.32	0.40	54.72
0530 ลำเสียน้อย	132.38	64.18	196.56	1.49	2.85	4.35	0.08	0.19	0.27	198.13	3.05	201.17
0531 ลำเสียวใหญ่ส่วนที่ 3	321.61	119.45	441.06	2.28	4.37	6.65	0.10	0.65	0.75	443.44	5.02	448.46
0532 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/7	0.25	0.25	0.50	0.03	0.01	0.04	0.00	0.00	0.00	0.53	0.01	0.54
0533 ห้วยทับทัน	578.30	343.32	921.61	16.28	6.98	23.27	0.53	0.70	1.23	938.43	7.68	946.11
0534 ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/1	111.49	61.81	173.31	3.49	2.81	6.30	0.37	0.27	0.64	177.17	3.07	180.24
0535 ห้วยสำราญ	262.52	248.89	511.41	15.42	9.51	24.93	0.58	1.14	1.71	527.41	10.65	538.06
0536 ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/2	75.86	56.62	132.48	1.78	1.44	3.22	0.19	0.14	0.32	134.45	1.58	136.02
0537 ห้วยทา	100.06	184.16	284.22	2.59	6.31	8.90	0.05	0.67	0.72	286.86	6.98	293.84
0538 ห้วยขุมส่วนที่ 1	130.37	177.11	307.49	4.10	5.04	9.14	0.23	0.50	0.73	311.81	5.53	317.35
0539 ห้วยขุมส่วนที่ 2	28.72	67.58	96.31	0.69	0.83	1.53	0.04	0.08	0.12	97.04	0.92	97.96
0540 ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/3	88.69	77.47	166.16	2.99	2.42	5.42	0.31	0.22	0.53	169.46	2.65	172.11
0541 ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/4	0.36	0.21	0.56	0.07	0.05	0.12	0.01	0.00	0.01	0.64	0.06	0.70
0542 ลำเขาบายส่วนที่ 1	237.82	320.75	558.57	2.81	4.43	7.24	0.21	0.26	0.47	561.59	4.69	566.28
0543 ห้วยโพ	94.59	75.74	170.33	0.73	2.52	3.25	0.02	0.07	0.09	171.08	2.59	173.67
0544 ลำเขาบายส่วนที่ 2	186.85	187.71	374.56	3.95	6.29	10.24	0.12	0.14	0.26	378.63	6.43	385.06
0545 ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/5	54.80	41.57	96.37	12.24	10.35	22.59	1.27	0.93	2.21	109.88	11.29	121.17
0546 ลำเขบ	734.35	559.86	1,294.21	5.00	17.08	22.08	0.21	0.90	1.11	1,299.42	17.98	1,317.40
0547 ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/6	6.32	9.88	16.20	0.23	0.18	0.41	0.02	0.02	0.04	16.45	0.20	16.65
0548 ลำโคกใหญ่	252.03	532.59	784.61	7.49	21.63	29.12	0.33	1.24	1.57	792.43	22.87	815.30
0549 ลำน้ำมูลตอนล่างส่วนที่ 1	50.44	186.51	236.95	2.27	4.15	6.43	0.07	0.18	0.25	239.29	4.34	243.63
0550 ห้วยตุงสูง	36.65	211.17	247.82	0.28	4.10	4.38	0.01	0.13	0.14	248.11	4.23	252.34
0551 ลำน้ำมูลตอนล่างส่วนที่ 2	1.57	16.01	17.58	0.13	0.24	0.37	0.00	0.01	0.01	17.72	0.25	17.97
0552 ลำโคกน้อย	42.92	239.37	282.28	0.94	6.68	7.62	0.07	0.33	0.40	283.30	7.01	290.30
0553 ลำน้ำมูลตอนล่างส่วนที่ 3	0.64	7.44	8.08	0.16	0.30	0.46	0.00	0.01	0.02	8.25	0.31	8.56

หมายเหตุ : - ไม่คิดประสิทธิภาพการชลประทาน
- การใช้น้ำเพื่อการเกษตรกรรมเป็นการใช้น้ำผิวดิน

บทที่ 4

สภาพปัญหา ด้านทรัพยากรน้ำ

4.1 สภาพปัญหาด้านการขาดแคลนน้ำและภัยแล้ง

ปัญหาการขาดแคลนน้ำและภัยแล้งส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากฝนไม่ตกตามฤดูกาลและเกิดสภาวะฝนทิ้งช่วงที่ติดต่อกันยาวนานในพื้นที่ลุ่มน้ำ ประกอบกับระบบนิเวศของลุ่มน้ำที่เปลี่ยนแปลงไป ผลจากการขยายตัวของชุมชน กิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ รวมทั้งการขยายพื้นที่การเกษตรทั้งในเขตชลประทานและนอกเขตชลประทาน ทำให้มีความต้องการน้ำจัดเพิ่มมากขึ้นซึ่งทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งขณะที่ศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำต้นทุนมีจำกัด อ่างเก็บน้ำ

ขนาดใหญ่ อ่างเก็บน้ำขนาดกลาง และขนาดเล็ก ฝายตามลำน้ำ หนองบึง ธรรมชาติ และสระเก็บน้ำ ที่มีอยู่ยังไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้เพียงพอ ต่อความต้องการเพื่อการเกษตร การอุปโภคบริโภค และภาคอุตสาหกรรมแหล่งเก็บกักน้ำและแหล่งน้ำ ธรรมชาติที่มีอยู่เกิดการตื้นเขินไม่สามารถเก็บกักน้ำ ได้เต็มประสิทธิภาพซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อ ความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของราษฎรในพื้นที่ลุ่มน้ำ สภาพปัญหาด้านการขาดแคลนน้ำที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ลุ่มน้ำมูล สรุปได้ดังนี้

1) ศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำต้นทุนมีจำกัด ไม่มีศักยภาพในการพัฒนาอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ (มากกว่า 500 ล้านลูกบาศก์เมตร) ที่จะผลิตในระดับลุ่มน้ำสาขา อีกทั้งการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นพื้นที่การเกษตร คิดเป็นร้อยละ 74.1 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ จึงมีข้อจำกัดในการพัฒนาพื้นที่ชลประทานให้เต็มศักยภาพ เพราะไม่สามารถจัดการแหล่งน้ำต้นทุนขนาดใหญ่ได้ การใช้น้ำในพื้นที่เกษตรกรรมส่วนใหญ่ จะเป็นลักษณะการใช้น้ำท่า หรือเก็บกักน้ำไว้ในพื้นที่ โดยก่อสร้างฝายสถานีสูบน้ำ หรือการปรับปรุงแหล่งน้ำธรรมชาติ ซึ่งสามารถเสริมปริมาณน้ำในช่วงฤดูฝนเท่านั้น ส่วนในฤดูแล้งจึงไม่สามารถทำการเพาะปลูกได้

2) การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาในบริเวณพื้นที่รับน้ำเหนืออ่างเก็บน้ำ เช่น อ่างเก็บน้ำลำตะคอง จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การเก็บกักน้ำไว้ใช้ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

3) ปัญหาด้านการบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้าน หรือบ่อน้ำบาดาลสาธารณะ และอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กที่รวมถึงระบบสูบน้ำเพื่อชลประทาน ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อสร้าง แล้วถ่ายโอนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแล ซึ่งมีปัญหาขาดบุคลากรที่มีความรู้ และขาดงบประมาณในการดูแลบำรุงรักษา ทำให้ระบบทำงานได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ

4) ความต้องการใช้น้ำมีมากขึ้นอันเป็นผลมาจากการขยายตัวของชุมชน เช่น ในจังหวัดนครราชสีมา ที่มียุทธศาสตร์ในการพัฒนาทั้งทางภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม และจังหวัดส่วนใหญ่ในพื้นที่ลุ่มน้ำมูลที่มียุทธศาสตร์ด้านการเกษตร ทั้งการเพิ่มศักยภาพการผลิตและการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ทำให้ปริมาณน้ำที่เก็บกักได้และความต้องการในการใช้น้ำไม่สมดุลกัน

5) พื้นที่ป่าต้นน้ำลำธารที่ยังคงเป็นสภาพป่าจริงมีปริมาณน้อยและอยู่ในระดับความวิกฤตที่รุนแรงมาก ทำให้พื้นที่ต้นน้ำในลุ่มน้ำมูลซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดน้ำไม่มีป่าดูดซับน้ำหรือชะลอน้ำฝนให้ซึมลงไปเก็บกักในดินได้มากเหมือนเช่นเดิม

6) ปริมาณน้ำท่าในฤดูแล้งมีปริมาณน้อยมาก และไม่มีการเก็บกักน้ำที่เพียงพอ ซึ่งเป็นอุปสรรคในการพัฒนาระบบชลประทานถึงแม้ว่าจะอยู่ใกล้ลำน้ำหลักหรือลำน้ำสาขา

การประเมินพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยแล้งได้ใช้ปัจจัยในการประเมินทั้งหมด 9 ปัจจัย ดังต่อไปนี้ (1) ปริมาณน้ำฝนรายปี (2) จำนวนวันที่ฝนตก (3) เขตชลประทานและแหล่งน้ำ (4) แหล่งน้ำใต้ดิน (5) พืชปกคลุมดิน (6) สภาพการระบายน้ำ (7) ความลาดชันของลำน้ำ (8) ความหนาแน่นของลำน้ำในลุ่มน้ำย่อยและ (9) ขนาดของพื้นที่ลุ่มน้ำย่อย โดยทำการจำแนกระดับความเสี่ยงออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่พื้นที่เสี่ยงมาก พื้นที่เสี่ยงปานกลาง และพื้นที่เสี่ยงน้อย โดยใช้หลักการจำแนกโดยการแบ่งช่วงชั้นจากการกระจายตัวของข้อมูล Standard Deviation (SD)

สำหรับพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยแล้งในพื้นที่ลุ่มน้ำมูล ได้แสดงไว้ในรูปที่ 4.1-1 และแสดงพื้นที่เสี่ยงภัยระดับต่างๆ ไว้ในตารางที่ 4.1-1

ตารางที่ 4.1-1 พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งรายลุ่มน้ำสาขาในลุ่มน้ำมูล

ลุ่มน้ำสาขา	พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยแล้ง						
	น้อย	ปานกลาง	มาก	ไม่เสี่ยง	แหล่งน้ำ	รอกการ ตรวจสอบ ข้อมูล	รวมทั้งหมด
05 ลุ่มน้ำมูล	41,424.58	24,779.37	3,783.50	293.94	617.81	N/A	70,943.01
0501 ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 1	342.27	115.34	35.05	-	6.03	N/A	498.68
0502 ลำแจะ	584.66	439.10	176.36	-	13.71	N/A	1,213.83
0503 ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 2	113.61	129.92	84.90	-	-	N/A	328.43
0504 ลำพระเพลิง	1,130.74	654.26	513.91	10.08	13.32	N/A	2,322.32
0505 ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 3	156.74	312.48	0.26	-	2.91	N/A	472.39
0506 ลำตะคอง	969.46	1,445.84	775.90	135.62	27.22	N/A	3,354.03
0507 ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 4	96.38	276.84	7.60	-	8.66	N/A	389.49
0508 ลำเชิงไกร	358.85	1,475.13	1,000.19	-	3.31	N/A	2,837.48
0509 ลำจักราช	469.12	1,138.92	59.38	-	8.28	N/A	1,675.71
0510 ลำน้ำมูลตอนบนส่วนที่ 5	53.24	277.52	161.86	-	0.33	N/A	492.94
0511 ลำนางรอง	404.65	863.49	-	-	28.33	N/A	1,296.63
0512 ลำปะเทีย	191.83	474.54	-	-	10.06	N/A	677.39
0513 ลำปลายมาศ	989.99	2,519.20	407.91	-	20.28	N/A	3,937.38
0514 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/1	195.38	624.42	37.16	-	0.45	N/A	857.41
0515 ห้วยเอ็ก	48.60	1,001.42	86.17	-	1.99	N/A	1,138.19
0516 ลำตะแหนดส่วนที่ 1	402.56	2,026.80	436.85	-	5.39	N/A	2,871.59
0517 ลำตะแหนดส่วนที่ 2	248.44	223.09	-	-	1.63	N/A	473.15
0518 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/2	154.97	144.39	-	-	1.91	N/A	301.26
0519 ลำพังงู	114.13	1,054.33	-	-	11.80	N/A	1,180.26
0520 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/3	86.89	274.89	-	-	0.85	N/A	362.63
0521 ห้วยตะไค่ง	226.19	1,299.78	-	-	18.94	N/A	1,544.92
0522 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/4	294.49	172.16	-	-	1.02	N/A	467.67
0523 ลำชี	3,495.47	1,569.98	-	-	9.84	N/A	5,125.85
0524 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/5	1,083.55	318.32	-	-	2.59	N/A	1,404.45
0525 ลำพลพลา	430.83	719.47	-	-	2.78	N/A	1,153.08
0526 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/6	215.90	388.16	-	-	0.11	N/A	604.17
0527 ลำตา	65.44	737.55	-	-	0.42	N/A	803.41
0528 ลำเสียวใหญ่ส่วนที่ 1	223.49	1,152.81	-	-	3.10	N/A	1,379.40
0529 ลำเสียวใหญ่ส่วนที่ 2	36.81	95.95	-	-	-	N/A	132.76
0530 ลำเสียน้อย	55.99	699.71	-	-	0.30	N/A	756.00
0531 ลำเสียวใหญ่ส่วนที่ 3	457.87	723.11	-	-	0.58	N/A	1,181.56
0532 ลำน้ำมูลส่วนที่ 2/7	17.35	5.55	-	-	-	N/A	22.90
0533 ห้วยทับทัน	2,444.52	1,251.77	-	-	14.47	N/A	3,718.09
0534 ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/1	674.50	83.77	-	-	11.20	N/A	771.69
0535 ห้วยสำราญ	3,450.28	31.80	-	-	1.90	N/A	3,518.73
0536 ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/2	526.74	-	-	-	4.35	N/A	531.09
0537 ห้วยพา	1,534.26	-	-	-	3.28	N/A	1,548.01
0538 ห้วยขย่งส่วนที่ 1	1,502.25	-	-	-	0.67	N/A	1,519.17
0539 ห้วยขย่งส่วนที่ 2	275.92	-	-	-	0.45	N/A	276.37
0540 ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/3	558.11	-	-	-	0.09	N/A	558.21
0541 ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/4	7.53	-	-	-	0.03	N/A	7.57
0542 ลำเขบายส่วนที่ 1	1,701.21	-	-	-	12.88	N/A	1,714.09
0543 ห้วยโง	688.30	57.54	-	-	0.98	N/A	746.82
0544 ลำเขบายส่วนที่ 2	1,512.02	-	-	-	12.39	N/A	1,535.23
0545 ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/5	631.66	-	-	-	4.16	N/A	636.81
0546 ลำเขบก	3,588.68	-	-	-	10.32	N/A	3,599.00
0547 ลำน้ำมูลส่วนที่ 3/6	49.60	-	-	-	-	N/A	49.60
0548 ลำโตนใหญ่	4,915.03	-	-	-	14.05	N/A	4,936.98
0549 ลำน้ำมูลตอนล่างส่วนที่ 1	773.42	-	-	-	104.78	N/A	878.20
0550 ห้วยตุล่ง	860.08	-	-	-	0.66	N/A	860.74
0551 ลำน้ำมูลตอนล่างส่วนที่ 2	41.38	-	-	-	-	N/A	41.38
0552 ลำโตน้อย	1,935.43	-	-	-	252.11	N/A	2,200.13
0553 ลำน้ำมูลตอนล่างส่วนที่ 3	37.76	-	-	-	-	N/A	37.76

4.2 สภาพปัญหาด้านน้ำท่วม

สาเหตุของการเกิดน้ำท่วมในพื้นที่ลุ่มน้ำมูล สรุปได้ดังนี้

1) การผันแปรของปริมาณฝนอันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก ทำให้การกระจายตัวของปริมาณฝนเปลี่ยนแปลง ที่ส่งผลกระทบต่อการเกิดน้ำท่วมจนเห็นได้ชัด คือเกิดภาวะฝนตกหนักในช่วงเวลาสั้นๆ ปริมาณฝนตกวัดได้มากกว่าค่าปกติที่เคยเกิด และบ่อยครั้งขึ้นในช่วงของเดือน ทำให้ประสิทธิภาพการระบายน้ำเดิมไม่สามารถรองรับปริมาณฝนตกที่เพิ่มขึ้นได้และระบายได้ไม่ทันการ การสะสมของปริมาณน้ำและท่วมคองนานขึ้น

2) การรुक้าเข้าไปอาศัยอยู่ในพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วม และการบุกรุกเพื่อใช้ประโยชน์ที่ดินตามแนวระบายน้ำธรรมชาติ และมีการสร้างสิ่งกีดขวางทางระบายน้ำ ได้แก่ อาคาร/ถนน สิ่งปลูกสร้างรวมทั้งฝายที่ก่อสร้างในโครงการโขง-ชี-มูล ทำให้ช่องทางระบายน้ำที่มีอยู่เดิมที่จะช่วยระบายปริมาณน้ำหลากอย่างสะดวก มีขนาดลดลง เป็นเหตุให้ระดับน้ำในช่วงน้ำหลากสะสมระดับเอ่อสูงขึ้น

3) ปริมาณน้ำที่ไหลผ่านเมืองอุบลราชธานี มีปริมาณมาก และเกินกว่าความสามารถของการรับน้ำของลำน้ำมูล ทั้งนี้ เนื่องมาจากแหล่งเก็บกักน้ำพื้นที่ตอนบนทั้งในพื้นที่ลุ่มน้ำชีและพื้นที่ลุ่มน้ำมูลไม่เพียงพอ ถึงแม้ว่าในลุ่มน้ำมูลและลุ่มน้ำชีจะมีโครงการชลประทานขนาดใหญ่และขนาดกลางอยู่บ้างแล้ว แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะเก็บกักหรือชะลอน้ำจากพื้นที่ตอนบนได้ ลำน้ำทั้งสองไหลมาบรรจบกันในบริเวณอำเภวารินชำราบ ซึ่งตั้งอยู่ฝั่งตรงข้ามลำน้ำมูลกับอำเภอเมืองอุบลราชธานี รวมกับน้ำที่ล้นเอ่อมาจากแม่น้ำโขง จึงเป็นสาเหตุให้การระบายน้ำออกไปด้านท้ายน้ำลงสู่แม่น้ำโขงช้ายิ่งขึ้น

4) สภาพของลำน้ำมูลมีเกาะแก่งตามธรรมชาติ โดยเฉพาะในลำน้ำมูลด้านท้ายอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการระบายน้ำในสภาวะน้ำหลาก เป็นเสมือนฝายธรรมชาติที่ทำหน้าที่กักระดับน้ำในลำน้ำมูลให้มีระดับสูงขึ้นและส่งอิทธิพลของน้ำเอื่อย่อนไปถึงเมืองอุบลราชธานี

สภาพปัญหาด้านน้ำท่วมในพื้นที่ลุ่มน้ำมูล มีลักษณะน้ำท่วมที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละพื้นที่ขึ้นอยู่กับสภาพทางภูมิศาสตร์ และที่ตั้งของจังหวัดนั้นๆ สรุปได้ดังนี้

1) จังหวัดนครราชสีมา พบว่า บริเวณที่ท่วมเป็นบริเวณที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำมูลทั้งสองฝั่งไล่จากท้ายลำตะคองจนไปจบลำมูลที่อำเภอเฉลิมพระเกียรติ โดยจะมีการเอ่อท่วมในบริเวณที่มีลำน้ำสาขาไหลมาบรรจบกับลำน้ำสายหลัก ซึ่งมักจะระบายไม่ทันในช่วงที่น้ำมาพร้อมๆ กัน แต่จะเกิดขึ้นในระยะเวลาสั้นๆ และไม่เป็นปัญหาสำคัญในพื้นที่มากนัก

2) จังหวัดบุรีรัมย์ มีสภาพน้ำจากแม่น้ำมูลล้นตลิ่งในบริเวณอำเภอสตึก แต่ตรวจสอบแล้วพบว่าไม่รุนแรงมากนัก

3) จังหวัดสุรินทร์ จะมีลักษณะการเกิดน้ำท่วมขังในบริเวณตัวเมือง ในกรณีมีฝนตกในพื้นที่เนื่องจากตัวเมืองอยู่ใกล้ลำน้ำสาขา โอกาสที่จะเกิดน้ำท่วมรุนแรงจึงมีน้อย

4) จังหวัดศรีสะเกษ เนื่องจากอ่างเก็บน้ำบริเวณห้วยสำราญมีความจุเก็บกักไม่เพียงพอตัวเมืองมีลำน้ำสาขาไหลผ่าน มีความรุนแรงในระดับปานกลาง โอกาสที่จะเกิดน้ำท่วมรุนแรงจึงมีไม่มาก

5) จังหวัดอุบลราชธานี เกิดน้ำท่วมบ่อยครั้งบริเวณริมฝั่งแม่น้ำมูล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี และอำเภวารินชำราบ ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณที่ได้รับ

อิทธิพลทั้งจากแม่น้ำชีและแม่น้ำมูล นอกจากนี้ยังได้รับผลกระทบจากสภาพเกาะแก่งธรรมชาติในลำน้ำมูลบริเวณท้ายอำเภอพิบูลมังสาหาร ซึ่งกีดขวางการไหลของน้ำในลำน้ำ

การประเมินพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัยได้ใช้ปัจจัยในการประเมินทั้งหมด 9 ปัจจัยดังต่อไปนี้ (1) ปริมาณน้ำฝนในช่วงฤดูฝนราย 3 วัน (2) ความลาดชันของลำน้ำ (3) ความสูงจากระดับน้ำทะเล (4) ความหนาแน่นของลำน้ำในลุ่มน้ำย่อย (5) ความหนาแน่นของสิ่งกีดขวาง (เส้นทางคมนาคม) (6) ขนาดของพื้นที่ลุ่มน้ำย่อย (7) สิ่งปกคลุมดิน (8) สภาพการระบายน้ำ และ (9) สัดส่วนพื้นที่รองรับน้ำโดยทำการจำแนกระดับความเสี่ยงออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ พื้นที่เสี่ยงมาก พื้นที่เสี่ยงปานกลาง และพื้นที่เสี่ยงน้อย โดยใช้หลักการจำแนกโดยการแบ่งช่วงชั้นจากการกระจายตัวของข้อมูล Standard Deviation (SD)

สำหรับพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำมูล ได้แสดงไว้ในรูปที่ 4.2-1 และแสดงพื้นที่เสี่ยงภัยระดับต่างๆ รายลุ่มน้ำสาขา ไว้ในตารางที่ 4.2-1

ตารางที่ 4.2-1 พื้นที่เสี่ยงอุทกภัยรายลุ่มน้ำสาขาในลุ่มน้ำมูล

ลุ่มน้ำสาขา	พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัย						
	น้อย	ปานกลาง	มาก	ที่ลาดชัน เชิงซ้อน	แหล่งน้ำ	รอการ ตรวจสอบ ข้อมูล	รวมทั้งหมด
05 ลุ่มน้ำมูล	31,534.67	31,368.50	4,798.04	2,375.61	816.77	N/A	70,943.01
0501 ลำนํ้ามูลตอนบน ส่วนที่ 1	314.35	7.36	-	172.49	4.49	N/A	498.68
0502 ลำแะ	836.80	100.83	-	255.50	20.70	N/A	1,213.83
0503 ลำนํ้ามูลตอนบน ส่วนที่ 2	178.07	92.56	53.97	1.81	2.03	N/A	328.43
0504 ลำพระเพลิง	1,483.93	486.25	-	330.26	21.88	N/A	2,322.32
0505 ลำนํ้ามูลตอนบน ส่วนที่ 3	303.72	128.02	39.46	-	1.19	N/A	472.39
0506 ลำตะคอง	2,133.28	577.96	188.56	400.52	53.72	N/A	3,354.03
0507 ลำนํ้ามูลตอนบน ส่วนที่ 4	192.97	57.94	130.90	-	7.68	N/A	389.49
0508 ลำเชียงไกร	1,165.42	1,518.70	123.10	0.43	29.83	N/A	2,837.48
0509 ลำจักรราช	1,109.64	493.83	61.37	-	10.88	N/A	1,675.71
0510 ลำนํ้ามูลตอนบน ส่วนที่ 5	84.26	166.67	240.69	-	1.32	N/A	492.94
0511 ลำนางรอง	945.46	266.27	-	52.81	31.80	N/A	1,296.63
0512 ลำปะเทีย	341.50	314.10	-	9.06	11.81	N/A	677.39
0513 ลำปลายมาศ	2,657.08	1,021.12	92.26	142.14	24.78	N/A	3,937.38
0514 ลำนํ้ามูลส่วนที่ 2/1	383.60	302.26	168.68	-	2.87	N/A	857.41
0515 ห้วยเอ็ก	185.07	888.86	54.80	-	9.47	N/A	1,138.19
0516 ลำสะเทตส่วนที่ 1	277.17	2,440.50	139.29	-	14.64	N/A	2,871.59
0517 ลำสะเทตส่วนที่ 2	69.38	187.42	215.43	-	0.93	N/A	473.15
0518 ลำนํ้ามูลส่วนที่ 2/2	88.85	100.40	108.75	-	3.26	N/A	301.26
0519 ลำพังซู่	364.75	784.11	23.64	-	7.77	N/A	1,180.26
0520 ลำนํ้ามูลส่วนที่ 2/3	126.62	133.13	96.39	-	6.50	N/A	362.63
0521 ห้วยตะไคง	789.21	623.50	114.30	-	17.91	N/A	1,544.92
0522 ลำนํ้ามูลส่วนที่ 2/4	71.89	236.02	151.93	-	7.83	N/A	467.67
0523 ลำชี	2,517.07	2,434.45	11.43	51.45	103.28	N/A	5,125.85
0524 ลำนํ้ามูลส่วนที่ 2/5	443.62	745.14	196.76	-	18.94	N/A	1,404.45
0525 ลำลับพลา	164.41	812.03	170.96	-	5.69	N/A	1,153.08
0526 ลำนํ้ามูลส่วนที่ 2/6	123.42	236.30	235.59	-	8.87	N/A	604.17
0527 ลำเตา	202.70	592.85	0.00	-	7.86	N/A	803.41
0528 ลำเสียวใหญ่ส่วนที่ 1	354.71	931.45	87.61	-	5.63	N/A	1,379.40
0529 ลำเสียวใหญ่ส่วนที่ 2	17.18	74.75	38.59	-	2.23	N/A	132.76
0530 ลำเสียน้อย	179.43	338.46	233.45	-	4.65	N/A	756.00
0531 ลำเสียวใหญ่ส่วนที่ 3	196.41	700.56	276.11	-	8.49	N/A	1,181.56
0532 ลำนํ้ามูลส่วนที่ 2/7	2.62	1.76	17.72	-	0.80	N/A	22.90
0533 ห้วยทับทัน	1,560.77	1,855.16	236.38	7.79	50.67	N/A	3,718.09
0534 ลำนํ้ามูลส่วนที่ 3/1	120.04	469.98	178.33	-	3.35	N/A	771.69
0535 ห้วยสำราญ	1,384.20	1,678.84	341.86	102.88	7.73	N/A	3,518.73
0536 ลำนํ้ามูลส่วนที่ 3/2	113.63	342.38	75.07	-	-	N/A	531.09
0537 ห้วยทา	618.34	755.89	98.87	74.49	-	N/A	1,548.01
0538 ห้วยขย่งส่วนที่ 1	832.53	543.68	72.20	68.87	-	N/A	1,519.17
0539 ห้วยขย่งส่วนที่ 2	93.65	165.44	16.64	-	0.64	N/A	276.37
0540 ลำนํ้ามูลส่วนที่ 3/3	121.38	381.01	55.30	-	0.53	N/A	558.21
0541 ลำนํ้ามูลส่วนที่ 3/4	2.87	2.58	2.12	-	-	N/A	7.57
0542 ลำเขบายส่วนที่ 1	844.90	855.88	0.46	12.39	0.47	N/A	1,714.09
0543 ห้วยโพ	340.26	380.36	0.68	23.29	2.22	N/A	746.82
0544 ลำเขบายส่วนที่ 2	470.41	961.00	80.60	0.68	22.53	N/A	1,535.23
0545 ลำนํ้ามูลส่วนที่ 3/5	243.26	262.30	124.60	-	6.64	N/A	636.81
0546 ลำเขบก	1,421.22	2,084.49	54.98	20.45	17.87	N/A	3,599.00
0547 ลำนํ้ามูลส่วนที่ 3/6	16.82	32.78	-	-	-	N/A	49.60
0548 ลำโคมใหญ่	2,516.95	1,788.72	188.23	425.57	8.72	N/A	4,936.98
0549 ลำนํ้ามูลตอนล่าง ส่วนที่ 1	668.02	210.18	-	-	-	N/A	878.20
0550 ห้วยตุ้งลู้ง	441.66	395.86	-	23.21	-	N/A	860.74
0551 ลำนํ้ามูลตอนล่าง ส่วนที่ 2	26.14	15.24	-	-	-	N/A	41.38
0552 ลำโคมน้อย	1,365.24	381.25	-	199.50	235.68	N/A	2,200.13
0553 ลำนํ้ามูลตอนล่าง ส่วนที่ 3	27.83	9.94	-	-	-	N/A	37.76

5.1 พื้นที่เป้าหมาย (Area Based) NE-11 ลุ่มน้ำมูลตอนบน

Area Based ลุ่มน้ำมูลตอนบน เป็นพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม และภัยแล้ง ครอบคลุมพื้นที่ 151 ตำบล 21 อำเภอ ในจังหวัด นครราชสีมา มีพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม 380,300 ไร่ พื้นที่เสี่ยง ภัยแล้ง 1,236,800 ไร่ พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมและภัยแล้ง 195,600 ไร่ รวมพื้นที่เสี่ยงภัย 1,812,700 ไร่ ปริมาณน้ำขาดแคลนด้าน การเกษตรในพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งประมาณ 900 ล้านลูกบาศก์เมตร มีปริมาณน้ำส่วนเกินที่ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมขังประมาณ 460 ล้านลูกบาศก์เมตร ความลึกน้ำท่วม 0.50 – 0.75 เมตร ระยะเวลา น้ำท่วม 3 วัน มีครัวเรือนได้รับผลกระทบประมาณ 133,500 ครัวเรือน สภาพภูมิประเทศของ Area Based มี 3 แบบ คือ

1) บริเวณที่สูงทางตะวันตกของพื้นที่ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 200 – 250 เมตร อยู่ในเขตอำเภอด่านขุนทด อำเภอ สีคิ้ว อำเภอเทพารักษ์ อำเภอพระทองคำ ตอนล่างของอำเภอ โนนไทย อำเภอเมืองนครราชสีมา อำเภอสูงเนิน อำเภอโชคชัย และอำเภอจักราช ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นลูกคลื่นลอนตื้น ยกเว้นบริเวณใกล้เชิงเขามีลักษณะเป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนลึก พื้นที่บางส่วนเป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำไหลผ่านหลายสาย ได้แก่ ลำตะของ ลำพระเพลิง ลำตะคอง ลำน้ำมูล และลำจักราช

2) พื้นที่ลูกคลื่นทางตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 200 เมตร อยู่ในเขตอำเภอขามสะแกแสง ตอนบนของอำเภอโนนไทย อำเภอดง ทางทิศตะวันตกของอำเภอบัวใหญ่อำเภอบ้านเหลื่อม อำเภอห้วยแถลง และอำเภอชุมพวง อำเภอลำทะเมนชัย มีลักษณะเป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้นที่สูงสลับ ที่นาบางตอนเป็นพื้นที่ราบลุ่มบริเวณริมฝั่งแม่น้ำลำเชียงไกร และลำปลายมาศ

3) บริเวณที่ราบลุ่มทางตอนเหนือ มีความสูงจากระดับน้ำทะเลน้อยกว่า 200 เมตร อยู่ในเขตอำเภอบัวใหญ่ อำเภอดง อำเภอโนนสูง อำเภอปะทาย อำเภอพิมาย อำเภอสีดา อำเภอบัวลาย และอำเภอเมืองยาง มีลักษณะเป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้น และ มีที่ราบลุ่มบริเวณริมฝั่งแม่น้ำ

จากการรวบรวมโครงการจากหน่วยงานต่างๆ สามารถสรุป แผนงานและโครงการสำคัญ ปี 2562 - 2566 มีจำนวน 15 โครงการ ความจุ 120 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 80,185 ไร่ วงเงินก่อสร้าง 9,096 ล้านบาท ดังแสดงในตารางที่ 5.1-1

ตารางที่ 5.1-1 แผนงานและโครงการสำคัญ Area Based ลุ่มน้ำมูลตอนบน

กลยุทธ์แก้ปัญหา	โครงการ / กลุ่มโครงการ	อำเภอ	จังหวัด	หน่วยงานรับผิดชอบ	พื้นที่รับประโยชน์			แผนงานโครงการ (Road Map) ปี 2562 - 2566					หมายเหตุ	
					(ไร่)	(ล้าน ลบ.ม.)	ความคืบหน้า	ค่าก่อสร้าง	แผนงานโครงการ (Road Map) ปี 2562 - 2566					
									2562	2563	2564	2565		2566 >>
พัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำชลประทาน 6 โครงการ	ส่วนรวมโครงการ 15 โครงการ				80,185	120	9,026							
	อ่างเก็บน้ำทับบึง	เทพารักษ์	นครราชสีมา	ขป.	4,000	4.10	385							
	อ่างเก็บน้ำบ้านชีกษัตรเจา	สีคิ้ว	นครราชสีมา	ขป.	3,754	4.26	380							
	อ่างเก็บน้ำบ้านกุดนางพอก	ด่านขุนทด	นครราชสีมา	ขป.	5,200	3.47	300							
	เพิ่มศักยภาพการเก็บกักอ่างเก็บน้ำ ห้วยปราสาทใหญ่	ด่านขุนทด	นครราชสีมา	ขป.	-	-	200							
	อ่างเก็บน้ำ ห้วยปราสาท 2	ด่านขุนทด	นครราชสีมา	ขป.	1,800	2.77	200							67
โครงการฯ 2 โครงการ	อ่างเก็บน้ำ ห้วยมะเกลือ	สูงเนิน	นครราชสีมา	ขป.	5,000	8.00	310							
	คันน้ำ อ่างเก็บน้ำ ปาลิสิกชลธิษัฏ-มวกเหล็ก-ลำตะคอง		นครราชสีมา	ขป.	20,000	94.44	4,000							68
	คันน้ำแม่โคก (บ้านหนองคู)-อ่างเก็บน้ำ ลำเชียงไกร (ตอนล่าง)	ด่านขุนทด, จัตุรัส	นครราชสีมา	ขป.	18,525	-	750							69
บริหารจัดการแหล่งน้ำสำคัญในลุ่มน้ำ 1 โครงการ	ประตูระบายน้ำ บ้านขามแดง	พิมาย	นครราชสีมา	ขป.	10,000	3.40	449							
ระบบป้องกันน้ำท่วม และเสริมประสิทธิภาพการระบาย 6โครงการ	ระบบระบายน้ำหลักเพื่อบรรเทาปัญหาน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองนครราชสีมา	เมือง	นครราชสีมา	ขม.	2,763	-	390							
	ระบบป้องกันน้ำท่วม พื้นที่ชุมชนพิมาย	พิมาย	นครราชสีมา	ขม.	2,494	-	140							
	ระบบป้องกันน้ำท่วม พื้นที่ชุมชนเมืองนครราชสีมา	เมือง	นครราชสีมา	ขม.	1,550	-	348							
	ระบบป้องกันน้ำท่วม พื้นที่ชุมชนปากช่อง	ปากช่อง	นครราชสีมา	ขม.	2,606	-	220							
	ระบบป้องกันน้ำท่วม พื้นที่ชุมชนโนนสูง	โนนสูง	นครราชสีมา	ขม.	2,494	-	200							67
	แผนชุดออกเพื่อบรรเทาปัญหาน้ำท่วม แม่น้ำมูล (NE-11) มุมบน 135 กม.)			จท.	824									

● ศึกษาความเหมาะสม ● สำรวจ - ออกแบบ ● จัดหาที่ดิน
● ศึกษา / พิจารณาผลกระทบสิ่งแวดล้อม ● กระบวนการมีส่วนร่วม ● ก่อสร้าง

5.2 พื้นที่เป้าหมาย (Area Based) NE-12 ลุ่มมูลตอนกลาง

Area Based ลุ่มน้ำมูลตอนกลาง เป็นพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม และภัยแล้ง ครอบคลุมพื้นที่ 155 ตำบล 23 อำเภอ ใน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดสุรินทร์ มีพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม 282,400 ไร่ พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง 2,088,300 ไร่ พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมและภัยแล้ง 52,700 ไร่ รวมพื้นที่เสี่ยงภัย 2,423,400 ไร่ มีปริมาณน้ำขาดแคลนด้านการเกษตรในพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งประมาณ 1,146 ล้านลูกบาศก์เมตร มีปริมาณน้ำส่วนเกินที่ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมขังประมาณ 400 ล้านลูกบาศก์เมตร ความลึกน้ำท่วม 0.75-1 เมตร ระยะเวลาน้ำท่วม 3 วัน มีครัวเรือนได้รับผลกระทบประมาณ 182,000 ครัวเรือน สภาพภูมิประเทศ Area Based ส่วนนี้เป็นที่ราบกว้างใหญ่เกินพื้นที่ส่วนหนึ่งของทุ่งกุลาร้องไห้ในเขต อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอชุมพลบุรี อำเภอกำตูม จังหวัดสุรินทร์ อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อำเภอปทุมรัตน์ อำเภอเกษตรวิสัย อำเภอโนนทราย อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ต้นน้ำของแม่น้ำที่ไหลผ่านอยู่นอกพื้นที่ หากพื้นที่ด้านเหนือมีปัญหา น้ำท่วมจะมีความเสี่ยงที่จะเกิดน้ำท่วมด้านท้ายน้ำเพิ่มขึ้น หากมีฝนตกในพื้นที่เพิ่มปัญหามันจะรุนแรงเพิ่มขึ้น ซึ่งเกือบทั้งหมดจะมีปัญหาน้ำท่วมบริเวณพื้นที่ลุ่มต่ำริมแม่น้ำ ปัญหามันจะเกิดขึ้นเนื่องจากสภาพดินเป็นดินร่วนปนทรายไม่สามารถเก็บน้ำไว้ได้ ไม่มีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ในพื้นที่ที่มีเพียงแหล่งน้ำขนาดเล็กกระจายอยู่ทั่วไป

ปัญหามันจะรุนแรงหากปีใดเกิดฝนทิ้งช่วง ต้องมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานเพื่อให้อ่างเก็บน้ำด้านเหนือระบายน้ำลงมา แต่ถ้าเป็นปีแล้งอ่างเก็บน้ำตอนบนมีน้ำน้อยก็จะเกิดวิกฤติด้านน้ำในการจัดการ อย่างไรก็ตามพื้นที่บริเวณนี้ส่วนใหญ่อยู่ในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่จึงมีการปรับตัวในระดับหนึ่ง การสูบน้ำบาดาลมาใช้ในบริเวณนี้มีข้อจำกัด เนื่องจากมีชั้นเกลืออยู่ใกล้บริเวณชั้นผิวดิน จึงเหมาะต่อการพัฒนาใช้น้ำผิวดินเป็นหลัก ปัญหาดินเค็มกระจายอยู่ทั่วไป แต่ด้วยลักษณะดินดังกล่าวมีความเหมาะสมกับการปลูกข้าวหอมมะลิ พื้นที่บริเวณนี้จึงเป็นแหล่งปลูกข้าวหอมมะลิที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ และยังมีโอกาสเพิ่มมูลค่าผลผลิตในการส่งเสริมการปลูกข้าวหอมอินทรี ด้วยจุดแข็งดังกล่าวของพื้นที่ ภาครัฐสามารถสนับสนุนด้านงานวิจัยให้คงรสชาติเฉพาะมีคุณภาพได้มาตรฐานระดับสากล ส่งเสริมด้านการตลาดและการคมนาคมขนส่ง การปรับเปลี่ยนสภาพดินและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ปลูกข้าว อาจมีผลทำให้ลักษณะเด่นสูญเสียไป

จากการรวบรวมโครงการจากหน่วยงานต่างๆ สามารถสรุปแผนงานและโครงการสำคัญ ปี 2562-2566 มีจำนวน 2 โครงการ ความจุ 2 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 18,600 ไร่ วงเงินก่อสร้าง 3,581 ล้านบาท ดังแสดงในตารางที่ 5.2-1

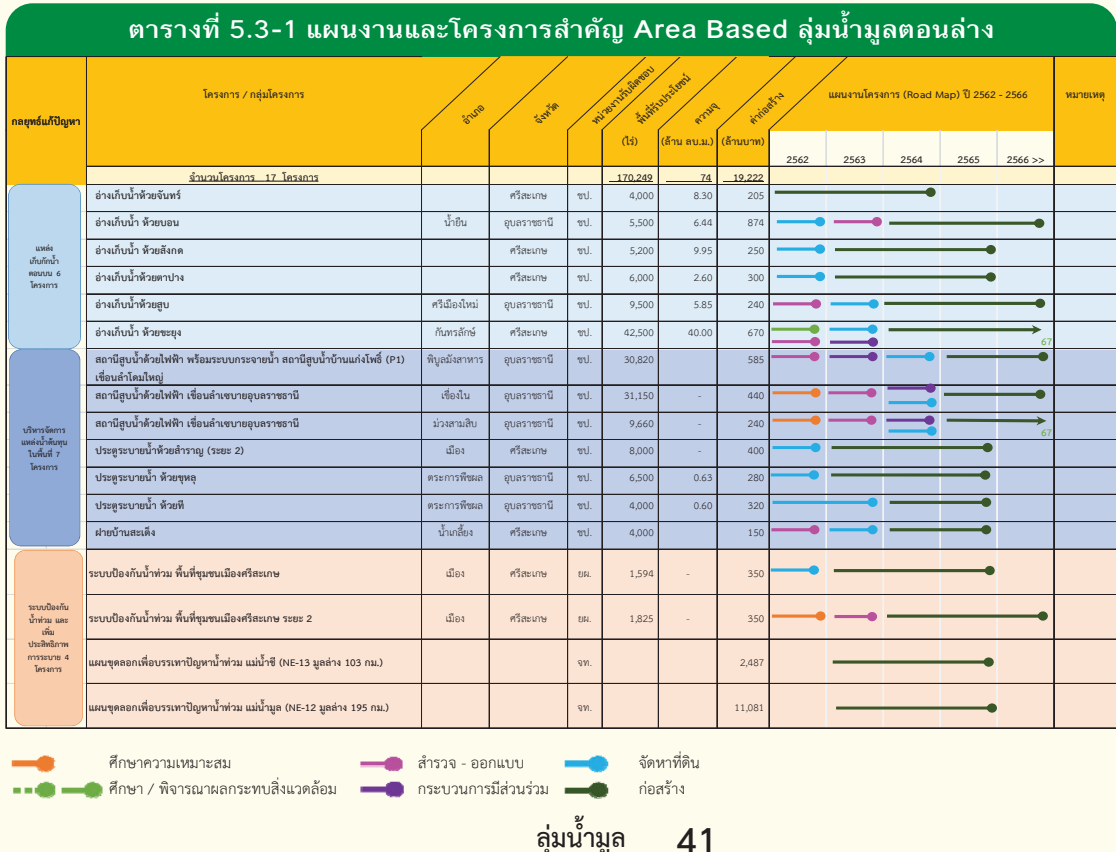
ตารางที่ 5.2-1 แผนงานและโครงการสำคัญ Area Based ลุ่มน้ำมูลตอนกลาง															
กลยุทธ์แก้ปัญหา	โครงการ / กลุ่มโครงการ		อำเภอ	จังหวัด	พื้นที่ประโยชน์			แผนงานโครงการ (Road Map) ปี 2562 - 2566						หมายเหตุ	
					(ไร่)	(ล้าน ลบ.ม.)	(ล้านบาท)	2562	2563	2564	2565	2566 >>			
	จำนวนโครงการ 2 โครงการ														
	ประตูระบายน้ำ บ้านท่าม่วง		สตึก	บุรีรัมย์	ขป.	18,600	2.16	450							
บริหารจัดการแหล่งน้ำต้นทุนในลุ่มน้ำ 1 โครงการ	ประตูระบายน้ำ บ้านท่าม่วง		สตึก	บุรีรัมย์	ขป.	18,600	2.16	450							
ขุดลอกเพิ่มน้ำท่วมและเก็บน้ำชลประทานชลประทาน 1 โครงการ	แผนขุดลอกเพื่อบรรเทาปัญหาน้ำท่วม แม่น้ำมูล (NE-12-000000-100)		บุรีรัมย์-สุรินทร์	จท.				3,131							
ศึกษาความเหมาะสม สำรวจ - ออกแบบ จัดหาที่ดิน ศึกษา / พิจารณาผลกระทบสิ่งแวดล้อม กระบวนการมีส่วนร่วม ก่อสร้าง															

5.3 พื้นที่เป้าหมาย (Area Based) NE-13 ลุ่มน้ำมูลตอนล่าง

Area Based ลุ่มน้ำมูลตอนล่าง เป็นพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วมและภัยแล้ง ครอบคลุมพื้นที่ 288 ตำบล 39 อำเภอ ใน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดยโสธร จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดอุบลราชธานี มีพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม 389,000 ไร่ พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง 1,102,100 ไร่ พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมและภัยแล้ง 56,900 ไร่ รวมพื้นที่เสี่ยงภัย 1,548,000 ไร่ มีปริมาณน้ำขาดแคลนด้านการเกษตรในพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งประมาณ 534 ล้านลูกบาศก์เมตร มีปริมาณน้ำส่วนเกินที่ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมขังประมาณ 540 ล้านลูกบาศก์เมตร ความลึกน้ำท่วม 0.7-1 เมตร ระยะเวลาน้ำท่วม 7 วัน มีครัวเรือนได้รับผลกระทบประมาณ 122,000 ครัวเรือน เป็น Area Based ที่มีพื้นที่มากที่สุด และมีปริมาณน้ำไหลผ่านในการบริหารจัดการมากที่สุดประมาณ 19,400 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี Area Based ลุ่มน้ำมูลตอนล่างเริ่มจากบริเวณที่แม่น้ำมูลไหลผ่าน อำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษ ด้านทิศตะวันตกของพื้นที่ไปทางทิศตะวันออก สิ้นสุดที่ห้วยตุงสูง ไหลมาบรรจบแม่น้ำมูลที่อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ด้านทิศเหนือบริเวณ อำเภอเขื่องใน อำเภอเหล่าเสือโก้ก อำเภอดอนมดแดง อำเภอตาลสุม จังหวัดอุบลราชธานี จะเป็นทีลาดเชิงเขามีพื้นที่ลาดเทลงมายังพื้นที่ตอนกลาง ทำให้พื้นที่ตอนกลางรองรับปริมาณน้ำ

จากลุ่มน้ำสาขา เช่น แม่น้ำชี ลำเซบาย ลำเซบก ห้วยตุงสูง พื้นที่ด้านทิศใต้ลาดเทมายังพื้นที่ตอนกลางเช่นกัน โดยมีลำน้ำสาขาไหลมาบรรจบแม่น้ำมูล เช่น ห้วยสำราญ ห้วยชะยุ่ง ลำโดมใหญ่ บริเวณตอนกลางเป็นที่ราบลุ่มริมแม่น้ำมูลในเขตพื้นที่ อำเภอราศีไศล อำเภออุทุมพรพิสัย อำเภอยางชุมน้อย อำเภอเมืองศรีสะเกษ อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ อำเภอเมืองอุบลราชธานี อำเภวารินชำราบ อำเภอสง่างาม อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุบลราชธานี ทำให้มีพื้นที่ลุ่มริมน้ำเกิดขึ้นมากมายมีน้ำท่วมขังตลอดปี และเป็นพื้นที่ชะลอน้ำตามธรรมชาติ ก่อนระบายออกสู่แม่น้ำโขง แต่จากการพัฒนาเมืองที่ต้องการพื้นที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้มีการถมพื้นที่ลุ่มเหล่านี้ไปหลายส่วนและมีสิ่งก่อสร้างที่กีดขวางทางน้ำตามมา สร้างปัญหาในการระบายน้ำในปัจจุบัน สภาพแม่น้ำมูลตอนท้ายจะเป็นแก่งหินกว้างใหญ่ “แก่งสะพือ” อยู่ในเขตอำเภอพิบูลย์รักษ์ และแก่งตะนะ ในเขตอำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี มีลักษณะเป็นฝายธรรมชาติ

จากการรวบรวมโครงการจากหน่วยงานต่าง ๆ สามารถสรุปแผนงานและโครงการสำคัญ ปี 2562-2566 มีจำนวน 17 โครงการ ความจุ 74 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 170,249 ไร่ วงเงินก่อสร้าง 19,222 ล้านบาท ดังแสดงในตารางที่ 5.3-1

5.4 พื้นที่เป้าหมาย (Area Based) NE-14 เมืองบุรีรัมย์ - สุรินทร์

Area Based เมืองบุรีรัมย์ - สุรินทร์ เป็นพื้นที่เสี่ยงภัย น้ำท่วมและภัยแล้ง ครอบคลุมพื้นที่ 112 ตำบล 18 อำเภอ ใน 2 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดบุรีรัมย์และจังหวัดสุรินทร์ มีพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม 60,400 ไร่ พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง 1,427,300 ไร่ พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมและภัยแล้ง 31,400 ไร่ รวมพื้นที่เสี่ยงภัย 1,519,100 ไร่ มีปริมาณน้ำขาดแคลนด้านการเกษตร ในพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งประมาณ 756 ล้านลูกบาศก์เมตร มีปริมาณน้ำส่วนเกินที่ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมขังประมาณ 74 ล้านลูกบาศก์เมตร ความลึกน้ำท่วม 0.50–0.75 เมตร ระยะเวลาน้ำท่วม 3 วัน มีครัวเรือนได้รับผลกระทบ ประมาณ 127,000 ครัวเรือน สภาพภูมิประเทศของ Area Based จากด้านทิศตะวันตกไปทิศตะวันออกมีลักษณะเป็นลอนตอนกลางบริเวณที่ลุ่มต่ำมีลำน้ำไหลจากทิศตะวันตกเฉียงใต้ไปทิศเหนือไปบรรจบกับแม่น้ำมูล ลำน้ำที่สำคัญ 2 สายคือ ลำชี และห้วยทับทัน มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาพนมดงรักด้านทิศใต้ ด้วยสภาพพื้นที่ตอนกลางมีลักษณะเป็นลอน ส่งผลให้ไม่สามารถสร้างแหล่งน้ำขนาดใหญ่ได้ หรือหากสร้างได้ ก็ไม่สามารถทำระบบส่งน้ำจากลำน้ำมูลไปเลี้ยงพื้นที่ตอนใต้ได้ เนื่องจากพื้นที่สูงกว่าแหล่งน้ำ ส่งผลให้ภาพรวมของพื้นที่มีปัญหาภัยแล้ง น้ำไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร แต่เมื่อถึงช่วงฤดูฝนก็จะประสบปัญหาน้ำท่วมเนื่องจากแม่น้ำลำคลองมีลักษณะเป็นลำน้ำขนาดเล็ก แคบ เมื่อน้ำจากลำน้ำสายย่อยในบริเวณพื้นที่ต้นน้ำ

ไหลมารวมกัน จึงเกิดการเอ่อล้น ส่งผลให้เกิดปัญหาน้ำหลากไหลบ่าเข้าท่วมพื้นที่ตอนล่างในช่วงฤดูฝน ในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายนปีทางด้านทรัพยากรน้ำในพื้นที่นี้ คือ ความต้องการน้ำที่เพิ่มขึ้นจากการขยายตัวของเขตเมือง โดยเฉพาะตัวเมืองบุรีรัมย์ และพื้นที่โดยรอบ ถูกพัฒนาเป็นเมืองศูนย์กลางกีฬา และเป็นจุดหมายของนักท่องเที่ยวแห่งใหม่ การพัฒนาที่เกิดขึ้นทำให้มีสิ่งกีดขวางทางน้ำ เกิดปัญหาในการระบายน้ำในช่วงที่ฝนตกหนักในพื้นที่ มาตรการทางด้านผังเมืองและการวางระบบป้องกันน้ำท่วมและระบายน้ำจึงมีความจำเป็นในการนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ปัญหาน้ำเสียเป็นอีกประเด็นที่ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ลำน้ำที่ไหลผ่านเมืองเกิดการเน่าเสียไม่สามารถนำมาอุปโภคบริโภคได้ ดังกรณีห้วยเสนงในจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีการปล่อยน้ำเสียตั้งแต่บริเวณต้นน้ำจากการซักล้างเสื้อผ้ามือสอง ระหว่างทางน้ำจากการเกษตรที่มีสารปนเปื้อนไหลรวมเข้ามาในหน้าแล้งของทุกปีจึงมีชาวบ้านเสนอมาโดยตลอด

จากการรวบรวมโครงการจากหน่วยงานต่างๆ สามารถสรุปแผนงานและโครงการสำคัญ ปี 2562-2566 มีจำนวน 2 โครงการ ความจุ 2 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 9,228 ไร่ วงเงินก่อสร้าง 770 ล้านบาท ดังแสดงในตารางที่ 5.4-1

ตารางที่ 5.4-1 แผนงานและโครงการสำคัญ Area Based เมืองบุรีรัมย์ - สุรินทร์

กลยุทธ์แก้ปัญหา	โครงการ / กลุ่มโครงการ	อำเภอ	จังหวัด	หน่วยงานรับผิดชอบ	พื้นที่รับผิดชอบ					ความจุ	ค่าก่อสร้าง	แผนงานโครงการ (Road Map) ปี 2562 - 2566					หมายเหตุ
					(ไร่)	(ล้าน ลบ.ม.)	(ล้านบาท)	2562	2563			2564	2565	2566 >>			
บริหารจัดการแหล่งน้ำต้นทุนในพื้นที่ 1 โครงการ	จำนวนโครงการ 2 โครงการ				9,228	2	770										
	ประตูระบายน้ำบ้านศาลา	เมือง	สุรินทร์	ขป.	6,790	2.00	570										
ระบบป้องกันน้ำท่วม และเพิ่มประสิทธิภาพ	ระบบป้องกันน้ำท่วม พื้นที่ชุมชนลำโรงหาบ	ลำโรงหาบ	สุรินทร์	ยผ.	2,438	-	200										

ศึกษาความเหมาะสม

สำรวจ - ออกแบบ

จัดหาที่ดิน

ศึกษา / พิจารณาผลกระทบสิ่งแวดล้อม

กระบวนการมีส่วนร่วม

ก่อสร้าง

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

